

Verkiezingsprogramma CDA Amsterdam

Een gemeenschap die werkt

2014 - 2018

CDA

Voorwoord

Voor u ligt het verkiezingsprogramma van het CDA Amsterdam voor de periode 2014 - 2018. Een document dat als richtsnoer dient voor het politieke handelen van onze partij in Amsterdam. Vanaf de vroege zomer van 2013 hebben velen aan het programma meegewerkt: in de eerste plaats de programmacommissie zelf, maar ook overige betrokken leden, maatschappelijke organisaties en experts van buiten de partij. Ook de fractie heeft een zeer belangrijke rol gespeeld bij de totstandkoming van dit programma.

We bevelen het programma van harte bij u aan. We hopen dat het de komende jaren mag bijdragen aan een voortdurende dialoog over onze zo geliefde hoofdstad!

Met vriendelijke groet,

Jacco Hoogendam
Voorzitter programcommissie CDA Amsterdam

Sebastiaan van Triest
Voorzitter bestuur CDA Amsterdam

Inhoudsopgave

1. Inleiding: een gemeenschap die werkt.....	7
2. Veiligheid en leefbaarheid.....	11
3. Zorgen voor elkaar.....	17
4. Wonen en erfpacht.....	21
5. Economie en duurzaamheid.....	25
6. Een zuinige gemeente met bestuurlijke kwaliteit.....	29
7. Onderwijs.....	33
8. Integratie en participatie.....	37
9. Kunst en schoonheid.....	41
10. Mobiliteit en parkeren.....	43
11. Sport.....	49
12. Ouderen in Amsterdam.....	53

← S 113

← Watergraafsmeer

route
Centrumring →

Centrum-ov →

Centrum
Centrum-Z →

Museum →

1. Inleiding: een gemeenschap die werkt

1.1 Onze doelstelling en uitgangspunten

Een gemeenschap die werkt. Dat is het doel van het CDA in Amsterdam. Wij streven naar een zorgzame, veilige en bedrijvige stad. Betrokken bij de echte problemen van mensen die het moeilijk hebben, duidelijk in normen en waarden en uitgaande van het zelforganiserend vermogen van burgers: dit is ons program.

Dit betekent:

- **Het CDA stelt de samenleving voorop, niet de overheid.**

Wij willen een stad waarin burgers zoveel mogelijk zelf bepalen.

- **Het CDA ziet een taak voor iedereen.**

Iedereen die kan moet kunnen participeren in de vorm van werk, opleiding of vrijwilligerswerk.

- **Het CDA wil een eerlijke stadseconomie.**

Werken moet lonen, ondernemers en familiebedrijven krijgen onze steun.

Het CDA wil een Amsterdamse economie gebouwd op fatsoen en wederkerigheid.

- **Het CDA ziet de familie als ons fundament.**

Wij zien families als het fundament, waarin mensen voor elkaar zorgen en verantwoordelijkheid nemen. Wij streven naar een cultuur die het gezin waardeert en duurzame relaties, in alle vormen die de stadssamenleving kent, ondersteunt. Het CDA kiest voor de toekomst van onze kinderen. Kinderen vragen een veilige, schone en geborgen stad waarvan de financiën op orde zijn.

Mede geïnspireerd door de 7 principes van Sybrand Buma, onze politiek leider in de Tweede Kamer, presenteren wij een nieuw program, gebaseerd op de beproefde CDA-uitgangspunten: solidariteit, gespreide verantwoordelijkheid, publieke gerechtigheid en rentmeesterschap.

Solidariteit betekent we er gezamenlijk voor proberen te zorgen dat niemand buiten de boot valt. Er zullen altijd mensen zijn die de hulp van de overheid nodig hebben. Juist om er voor deze mensen te kunnen zijn moet de overheid ook streng zijn voor wie wel kan, maar niet wil. **Gespreide verantwoordelijkheid** betekent dat maatschappelijke initiatieven en organisaties een eigen taak hebben en niet in opdracht of als verlengstuk van de overheid werken. Zij hebben ook het recht en de vrijheid om volgens hun eigen principes en vanuit hun eigen inspiratie hun bijdrage te leveren. **Publieke gerechtigheid** betekent dat het tot de taak van overheid behoort om de eigen verantwoordelijkheid van burgers en hun organisaties te respecteren en te beschermen. De politiek moet de voorwaarden scheppen waaronder burgers zelf het goede kunnen nastreven. **Rentmeesterschap** betekent dat talenten, gezondheid, kennis en cultuur en de natuurlijke omgeving duurzaam ontwikkeld en bewaard worden.

1.2 Onze inzet

De gemeenteraadsverkiezingen bepalen de samenstelling en richting van het stadsbestuur. Aan dit bestuur de taak om de stad te besturen in dienst van zijn bewoners en een bijdrage te leveren aan het bewaren en vergroten van welvaart en welzijn.

In de afgelopen periode heeft de gemeenteraadsfractie van het CDA zich onder meer ingezet voor:

- een zuinige overheid en beter bestuur;
- bloeiende ondernemingen in het midden- en kleinbedrijf;
- een gezinsvriendelijke stad;
- een veiligere en schonere stad;
- betere zorg voor ouderen en gehandicapten;
- meer aandacht voor mantelzorgers;
- het afschaffen van verplichte erfpacht;
- bestrijden van misstanden in de prostitutie;
- betrokkenheid van ouders bij het onderwijs;
- bevorderen van integratie;
- lagere lasten en tarieven, zoals bijvoorbeeld de afvalstoffenheffing.

Amsterdam staat in de raadsperiode 2014-2018 voor een aantal grote uitdagingen, waaronder:

- de aanhoudende financieel-economische crisis;
- een grote groep Amsterdammers die al lange tijd niet werkt en afhankelijk is van een uitkering;
- stijgende (jeugd)werkloosheid;
- een groep Amsterdammers die de Nederlandse taal onvoldoende machtig is en niet of onvoldoende integreert en participeert;
- de kwaliteit van de zorg staat onder grote druk, met name voor ouderen, gehandicapten en chronisch zieken. Voeg daarbij de komende grote decentralisaties van de jeugdzorg, de Participatiewet en belangrijke zorgtaken van het Rijk naar de gemeente. Deze decentralisaties gaan gepaard met forse kortingen op het budget;
- bepaalde delen van de stad kampen met overlast, zwerfvuil, graffiti en verloedering;
- de hardnekkige criminaliteit, waaronder een sterke toename van woninginbraken;
- een onrechtvaardig verplicht erfpachtsysteem dat Amsterdamse woningbezitters met hoge en onevenredige kosten opzadelt.

Het CDA wil deze uitdagingen het hoofd bieden. De gemeente zal de komende tijd een steeds groter beroep doen op burgers om meer zorgtaken voor ouderen op zich te nemen, en op bedrijven om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in dienst te nemen. Het CDA steunt dat appel. De grote vraag is echter of het stadsbestuur in staat is om burgers en bedrijven de noodzakelijke ruimte te geven. In de politieke monocultuur van vele jaren links-liberaal stadsbestuur is het belang van de burgerlijke samenleving (burgers, families, verenigingen, vrijwilligers) altijd onderschat. Het maatschappelijk weefsel staat onder druk van doorgeslagen marktideologie aan de

ene kant en toenemende bureaucratiesering aan de andere kant. Daarom staan wij voor een stad van zelfstandige burgers die verantwoordelijkheid nemen voor zichzelf, oog hebben voor elkaar en zich inzetten voor de stad. Van onderop ontstaan als een 'veenbrand' nieuwe initiatieven van burgers zelf, zoals allerlei vormen van directe hulp in de buurt, maaltijdverzorging en kleinschalige projecten met buurt- en speeltuinen. Wij streven naar een gemeentelijke overheid die deze vitaliteit van de samenleving erkent: minder dirigeren en meer faciliteren. Daarom staan wij voor een dienstbare overheid die zorgvuldig en zuinig met gemeenschapsgeld omgaat, haar kerntaken zo goed mogelijk vervult en zorg draagt voor de allerswaksten.

2. Veiligheid en leefbaarheid

2.1 Kader

Veiligheid is de basis voor een vreedzame, rechtvaardige en bloeiende samenleving. Het is één van de belangrijkste kerntaken van de overheid. Veiligheid omvat zowel het bestrijden van criminaliteit ('sociale' veiligheid) als het bieden van bescherming tegen brand, overstroming en dergelijke ('fysieke' veiligheid). Bij veiligheid gaat het daarnaast ook om leefbaarheid en het voorkomen en bestrijden van hufferig, intimiderend en overlastgevend gedrag. Het voorkomen, opsporen, vervolgen en bestraffen van criminaliteit is een concrete vertaling van de rol van de overheid bij het gestalte geven aan publieke gerechtigheid.

2.2 Problemen

Vershillende criminaliteitscijfers met betrekking tot Amsterdam laten de laatste jaren een licht positieve trend zien. Dat is echter geen reden om achterover te leunen. Amsterdam is nog steeds de meest onveilige stad van Nederland. 5.888 woninginbraken in 2012 betekent dat er gemiddeld zestien keer per dag—of beter gezegd, per nacht—wordt ingebroken in de stad. Zware schietpartijen in het westelijk gedeelte van de stad en elders laten zien dat jeugdige criminelen en overlastplegers nog steeds doorgroeien naar de zwaarste vormen van criminaliteit. Er zijn wijken waar veel mensen, waaronder ouderen, zich op straat niet veilig voelen. In juni 2013 werd sigarenwinkel Hartman in Oost voor de negentiende keer overvallen. Dat is volstrekt onacceptabel. Robuuste inzet is en blijft dus absoluut noodzakelijk. Dat geldt mutatis mutandis ook voor de openbare ruimte. Mede door bezuinigingen die de gemeente heeft doorgevoerd, met name in Noord en Nieuw-West, zijn sommige delen van de stad sterk verloederd met veel graffiti en rommel op straat.

2.3 Programmapunten

- Het CDA kiest voor 'zero tolerance' als uitgangspunt van het handhavingsbeleid. Het wordt aan professionele agenten en handhavers overgelaten hoe de maatvoering van de handhaving is, maar ingrijpen is het uitgangspunt.
- Misdaad mag niet lonen in Amsterdam. In samenwerking met het Openbaar Ministerie gaat de gemeente meer ruchtbaarheid geven over strafopleggingen door de rechtbank over in Amsterdam gepleegde misdrijven. Hiermee laat de gemeente zien dat misdadigers opgepakt en vervolgd worden.
- De Top600 Aanpak wordt permanent. De gemeente neemt hiertoe het initiatief in de samenwerking met onder andere de politie, het Openbaar Ministerie, de reclassering en Jeugdzorg: integrale aanpak door middel van verbindingen tussen repressie, zorg en preventie, om (jonge) criminele veelplegers strak op de huid te blijven zitten. Hiermee wordt ook ingezet op een verdere daling van het aantal roofovervallen.
- Het CDA ondersteunt private veiligheidsinitiatieven door winkeliersverenigingen en bedrijventerreinen. Publiek-privaat cameratoezicht wordt daarom toegestaan. De gemeente maakt mogelijk dat deze vormen van cameratoezicht worden aangesloten op de gemeentelijke centrale uitkijkcentrale. Bij incidenten kan er zo live worden meegekeken en wordt de heterdaadkracht vergroot.

- Verbetering van de kwaliteit en slagkracht van de gemeentelijke handhaving en toezicht. De gemeentelijke handhaving is nu te versnipperd. De slagkracht is daardoor beperkt. Het CDA wil dat er één gemeentelijke handhavings- en toezichtorganisatie komt onder leiding van de burgemeester. Belangrijk hierbij is dat er een betere samenwerking tot stand wordt gebracht met de politie. Gemeentelijke handhavers gaan ook meer buiten kantooruren handhaven.
- De gemeente gaat, in aanvulling op politieoptreden, zelf veel meer doen om inbraken te bestrijden, bijvoorbeeld door de inzet van gemeentelijke (particuliere) beveiliging. Ook burgers kunnen bijdragen aan minder inbraken door vaker verdachte signalen aan de politie door te geven. Hiervoor worden trainingen georganiseerd.
- De politie blijft in de buurt. Het politiebureau moet dicht bij huis blijven. De wijkagent moet zichtbaar zijn voor de buurt en 80 procent van zijn of haar tijd in de buurt actief zijn.
- In samenwerking met de politie zet de gemeente in op meer vrijwillige politieagenten. Door de vrijwillige politie kunnen burgers een waardevolle bijdrage leveren aan de veiligheid in hun eigen omgeving.
- Speciale aandacht verdient de snel oplopende criminaliteit gepleegd door personen afkomstig uit Midden- en Oost-Europa (MOE-landers). De Amsterdamse politie gaat hiertoe speciale samenwerkingsverbanden aan met de Marechaussee en politiekorpsen uit de thuislanden.
- Het is onacceptabel dat specifieke groepen in Amsterdam slachtoffer zijn van agressie en intimidatie. Op dit moment zijn bijvoorbeeld Joodse scholen en instellingen in de stad gedwongen forse veiligheidsmaatregelen te nemen met de bijbehorende investeringen om de veiligheid te kunnen waarborgen. Dat dit nodig is in Amsterdam anno 2014 is schrijnend en tragisch. De gemeente ondersteunt daarom deze scholen en instellingen bij het waarborgen van hun veiligheid en bij de extra kosten die daarvoor gemaakt moeten worden
- Meer gerichte vormen van preventief fouilleren worden mogelijk gemaakt. Zonder op ongewenste gronden te discrimineren is het zo mogelijk tot een meer effectief politieoptreden te komen. Het nog steeds veel te hoge aantal wapenincidenten kan hierdoor gaan dalen.
- Stadsbrede uitrol van de 'Buurt Bestuurt-aanpak'. Buurt Bestuurt is een van oorsprong Rotterdamse werkwijze waarbij bewoners en professionals (politie, gemeentelijke handhavers en de gemeente) samen een Top 3 van de veiligheids- en leefbaarheidsproblemen in de buurt opstellen om die als eerste aan te pakken. De professionals geven vervolgens aan hoe die problemen worden aangepakt.
- Elke Amsterdammer moet zich veilig weten in de stad. Buurterreur tegen bewoners is onacceptabel. Het CDA steunt de gemeentelijke 'antitreiteraanpak', waarbij uitgangspunt is dat de dader verhuist en niet het slachtoffer. De afgelopen tijd zijn homo's, winkeliers, bejaarden en gezinnen het slachtoffer geworden van buurterreur. Nogmaals: dit is onacceptabel.
- Het CDA is tegen discriminatie. De gemeente verzet zich tegen alle vormen van discriminatie. Bijvoorbeeld van Joodse Amsterdammers, Marokkaanse Amsterdammers en homo's.
- Het CDA ondersteunt voorlichtingsactiviteiten van de politie gericht op ouderen die ertoe leiden dat de veiligheid in en rondom de eigen woning wordt vergroot.
- Het politieregistratiesysteem van gestolen fietsen in Amsterdam laat nog steeds te wensen over. Het CDA Amsterdam wil dat dit systeem wordt verbeterd, om helers strenger en effectiever aan te kunnen pakken.

Prostitutie

Amsterdam herbergt al decennialang een zeer omvangrijke prostitutie-sector, die zelfs wereldwijd bekendheid geniet. Dat trekt toeristen en klanten aan, die wellicht in hun eigen landen niet naar prostituees zouden gaan, omdat het daar verboden is. Dit geeft Amsterdam een bijzonder zware verantwoordelijkheid om de grote misstanden, ellende, mensenhandel en dwang die gepaard gaan met prostitutie te bestrijden. Prostitutie is legaal, maar niet normaal. Het is niet de droom van een vader voor zijn dochter om prostituee te worden, en we zien het ook niet als passende arbeid als iemand in de bijstand zit. Het verkopen van je lichaam kan vergaande psychische en lichamelijke consequenties hebben. Volgens schattingen zijn er in Amsterdam tussen de 5000 en 8000 prostituees actief. Het opheffen van het bordeelverbod en het vrije verkeer van personen in de Europese Unie bleek een slechte combinatie: het heeft niet geleid tot betere omstandigheden voor prostituees, maar onder andere tot een toevloed van veel jonge Oost-Europese vrouwen naar onze stad. Veel vrouwen op de Wallen werken daar onder een bepaalde mate van dwang of uitbuiting, volgens verschillende onderzoeken. Dat kan gaan om financiële, emotionele, maar vaak ook fysieke dwang of chantage. Zelfs bij de laagste schattingen, betekent het dat er in onze stad dagelijks tientallen vrouwen commercieel worden verkracht. Het CDA vindt dit één van de grootste misstanden van de stad.

De Rijksoverheid faalt hier door al jarenlang te talmen met het invoeren van een nieuwe prostitutiewet. Het is daarom goed dat de gemeente Amsterdam zelf, mede op aandringen van het CDA, het initiatief heeft genomen om de vergunningseisen aan prostitutie-exploitanten fors te verzwaren en de leeftijdsgrens te verhogen van 18 naar 21 jaar. Ook is het goed om te zien dat het college het initiatiefvoorstel van het CDA Amsterdam om te komen tot een zogenaamd 'negatief werkadvies' heeft overgenomen. Vrouwen bij wie het duidelijk is dat er iets niet pluis is, kunnen zo vroegtijdig uit de prostitutie worden gehaald, in plaats van te moeten wachten op een strafrechtelijke veroordeling. Daarbij worden altijd voorzieningen getroffen, middels uitstapprogramma's en overige hulpverlening, om prostituees daadwerkelijk een uitweg te bieden. De komende jaren moeten deze inspanningen doorgang vinden. Voldoende handhavingscapaciteit bij gemeente en politie is hiervoor onontbeerlijk. Wanneer blijkt dat deze inspanningen niet voldoende zijn, is het overstappen naar het zogenaamde 'Zweedse Model' – waarbij niet de vrouw, maar de klant per definitie strafbaar is - een serieuze optie.

Programmapunt:

- Het CDA vindt dat de gemeente in het prostitutiebeleid nog een grote stap kan zetten, door meer aandacht te besteden aan het ontmoedigen van de (potentiële) klant. Omdat prostitutie legaal is, en Amsterdam er bekend om staat, bestaat het gevaar dat klanten gaan denken dat het bezoeken van een prostituee moreel acceptabel is. Dat is echter niet het geval, gezien alle misstanden. Voor klanten is het vaak niet goed te zeggen, of een vrouw onder dwang werkt. Het CDA wil dat de gemeente veel meer doet aan het verspreiden van informatie over de misstanden op de Wallen, om de klanten op hun verantwoordelijkheid te wijzen. De veelal buitenlandse bezoekers van de Wallen, moeten er daarom op worden gewezen dat als zij een prostituee bezoeken er een reële kans bestaat dat deze vrouw daartoe gedwongen wordt en uitgebuit wordt.

Een apart punt van zorg is de groei van het aantal Chinese massagesalons. De afgelopen tien jaar is het aantal in Amsterdam vertienvoudigd tot meer dan 300. Er zijn sterke aanwijzingen dat in een groot aantal van deze salons seksuele diensten worden aangeboden. De controle op deze salons moet worden versterkt.

Openbare Ruimte

Amsterdam is de mooiste stad ter wereld. Amsterdammers zijn terecht trots op hun stad. Vervuiling en verrommeling van die mooie stad is het CDA dan ook een doorn in het oog. Daarnaast weten we dat een vervuilde en verwaarloosde openbare ruimte een negatieve invloed heeft op de feitelijke veiligheid en op de veiligheidsbeleving. Het CDA zet van oudsher sterk in op die mooie, hele en schone openbare ruimte.

Programmapunten:

- Er moet een 'Amsterdam-norm' komen: een stadsbrede vaste norm voor het beheer van de openbare ruimte, met als strekking dat de openbare ruimte in geheel Amsterdam op een dusdanig niveau wordt beheerd dat Amsterdamse burgers de openbare ruimte overal in de stad gemiddeld met minimaal een zeven waarderen, op een schaal van één tot tien.
- Personen die moedwillig de openbare ruimte vervuilen moeten daadwerkelijk worden gestraft. Nu treedt de gemeente daar nog veel te slap tegenop: in 2012 is er 4 keer een boete uitgedeeld voor het "straatafval achterlaten in de openbare ruimte" (2010 en 2011: 1 keer en 8 keer). Dat betekent dat je in Amsterdam dus vrijwel ongestraft de straten kan vervuilen zonder dat je bang hoeft te zijn om daarvoor beboet te worden, de kans daarop is immers bijna nihil. Dat moet veranderen. Het CDA streeft er ook naar dat veelplegers van afvalovertredingen dat meer gaan merken door het stapelen van boetes (tweede overtreding twee maal het boetebedrag, derde overtreding drie maal, etc.).
- De gemeente gaat vernielingen in de openbare ruimte binnen twee werkdagen herstellen. Om inwoners bewust te maken van de impact van vandalisme wordt jaarlijks een overzicht van de gemaakte herstelkosten gepubliceerd. De schade wordt verhaald op de daders.

Drugs

Amsterdam heeft een drugsprobleem. Met name jongeren gebruiken te veel drugs. Amsterdamse scholieren blowen twee keer zoveel als scholieren elders in Nederland, terwijl Amsterdam verreweg de meeste coffeeshops heeft van Nederland: meer dan Utrecht, Rotterdam en Den Haag bij elkaar. De schade hiervan voor deze jongeren en de maatschappij is onacceptabel. Te lang is gedacht dat 'soft' drugs onschuldig zijn, en weinig kwaad kunnen. Inmiddels weten we beter: (soft)drugsgebruik is niet normaal, maar onverantwoord en ongezond.

Jaarlijks melden zich tientallen jongeren bij de Jellinek omdat zij verslaafd zijn geraakt aan cannabis. De gemeente heeft in het verleden toegestaan dat zich een omvangrijk coffeeshopnetwerk heeft kunnen ontwikkelen, en heeft mede daarom een belangrijke verantwoordelijkheid om het softdrugsgebruik terug te dringen. Ook harddrugs vormen een probleem: op sommige Amsterdamse dancefeesten wordt veel cocaïne, GHB, xtc en andere harddrugs gebruikt. Dat is zorgelijk. Deze drugs zijn verboden en kunnen leiden tot oververhitting en leverfalen, en op langere termijn tot o.a. geheugenverlies en depressies. Bovendien zijn er slechte drugs in omloop waardoor er regelmatig mensen overlijden. De gemeente moet zorgen voor strenge controles. Op clubeigenaren en feestorganisatoren rust een zware verantwoordelijkheid om drugsgebruik te ontmoedigen, en er op toe te zien dat niet wordt gebruikt.

Programmapunten:

- Voorlichting over de gevaren van drugsgebruik is belangrijk, maar gemeente en politie moeten ook handhaven. Bovendien is het van groot belang, hoe de voorlichting wordt gegeven. Het CDA is de enige partij in de stad die daarbij nadrukkelijk een andere keuze maakt. Het Nederlandse drugsbeleid is zeer sterk gebaseerd op het principe van “harm-reduction”. Dat betekent dat het uitgangspunt is dat je accepteert dat mensen gaan gebruiken, en vooral probeert om de schadelijke consequenties ervan te beperken. Dat is een wezenlijk en belangrijk onderdeel van voorlichting, maar er moet sprake zijn van een balans. Op dit moment is die balans doorgeschoten.
- De gemeente moet er aan bij proberen te dragen dat de drempel om te gebruiken zo hoog mogelijk wordt. Als je bij voorlichting aan jongeren er al vanuit gaat dat ze het toch wel gaan doen, kan het drugsgebruik juist aanmoedigen en de drempel om te beginnen verlagen. We moeten óók heel helder zeggen: Doe. Het. Niet. En leg dan wel uit waarom. “Haal het niet in je hoofd!” Het CDA wil daarom dat de voorlichtingscampagnes van de gemeente veel meer uitgaan van dit principe.
- In Amsterdam wordt niet alleen te veel drugs gebruikt, maar ook te veel in drugs gehandeld. Amsterdam is de drugshoofdstad van Europa. Het CDA wil af van dat stempel, omdat ook hier de maatschappelijke schade te groot is. Door jarenlang slap gedoogbeleid is een criminele schaduwconomie ontstaan. Bij 70 procent van de coffeeshops (52 van de 74) op de Amsterdamse Wallen heeft meer dan de helft van de exploitanten en leidinggevenden een strafblad, en bij 6 coffeeshops iedereen. Daarbij gaat het niet alleen om strafbare feiten rondom drugshandel, maar om soms zware misdrijven: 79 procent van deze delicten is niet drugserelateerd.
- Het CDA wil een strengere handhaving op leeftijd bij coffeeshops. Coffeeshops die afspraken met de gemeente overtreden, worden direct gesloten. Er wordt niet meer gewaarschuwd. Speciale ‘mystery teams’ worden hiervoor ingezet en bovenal wordt het aantal coffeeshops sterk teruggebracht. In eerste instantie wordt hierbij gefocust op gebieden met de grootste overconcentratie aan coffeeshops, zoals de Baarsjes.
- Het CDA is, in tegenstelling tot de andere politieke groeperingen in Amsterdam, een tegenstander van het spreiden van coffeeshops over de stad.
- Overlast door blowende jongeren moet eindelijk aangepakt gaan worden. Op meerdere plekken in de stad zijn er schrijnende voorbeelden van kinderen en ouders die verjaagd worden van hun speelplekken. Blowverboden worden daarom ingesteld als buurtbewoners daar om vragen.

3. Zorgen voor elkaar

3.1 Kader

Iedereen heeft zorg nodig, op sommige momenten in het leven meer dan op andere —en sommige mensen, permanent. Zorg is een fundamentele menselijke behoefte. De meeste zorg, verzorging en huishoudelijke hulp wordt geboden door mensen onderling, binnen gezinnen of door buren of vrienden. Familie is ook hier het fundament. Allerlei nieuwe zorginitiatieven van burgers zelf zijn ontstaan, kerken en religieuze organisaties hebben hier vanouds ook een rol gespeeld. Maar er zijn altijd momenten in een mensenleven dat meer nodig is: structurele mantelzorg— intensieve hulp van familieleden of vrienden—of professionele hulp. Dan heeft ook de gemeentelijke overheid een belangrijke rol. De gemeente draagt verantwoordelijkheid voor veel verschillende soorten zorg.

Wat het CDA betreft, is die rol in de eerste instantie ondersteunend en faciliterend. De stad biedt zorg, of gaat die zorg bieden, voor chronisch zieken, lichamelijk en/of verstandelijk gehandicapten, voor jongeren, en voor ouderen: zowel ouderen die nog thuis wonen, als voor ouderen die niet meer zelfstandig kunnen wonen. In alle gevallen is het uitgangspunt voor het CDA Amsterdam, dat mensen (of hun familie) zo lang mogelijk zelf de regie behouden over de invulling van hun zorgbehoeften. Dat geldt zeker ook voor ouders van kinderen: pogingen van ouders om zich in te zetten voor hun eigen gehandicapte of zieke kinderen worden nog te vaak gefrustreerd door bureaucratie.

3.2 Problemen

Wie in Nederland ziek of hulpbehoevend wordt, wordt niet aan zijn lot overgelaten. Zo gaan wij niet met elkaar om in dit land. Nederland heeft een kwalitatief hoogstaande gezondheidszorg. Tegelijkertijd worden we geconfronteerd met zorgkosten, die ieder jaar sterk stijgen, en een steeds groter beslag leggen op de overheidsfinanciën. Daarbij is de nadruk te sterk komen te liggen op de uitgaven: hoeveel geld de overheid aan welke regeling besteed. Volgens het CDA moet het roer om: we moeten weer in de eerste plaats gaan kijken naar wat mensen zelf of met elkaar kunnen doen.

De komende jaren krijgt de gemeente er nog verschillende zorgtaken bij zoals rond ondersteuning en persoonlijke verzorging, die eerst landelijk waren georganiseerd. Ook het jarenlang bestaande recht van ouderen op lijfgebonden zorg en verpleging wordt afgeschaft. Voor die nieuwe taken krijgen gemeenten echter minder geld van het kabinet. Deze bezuinigingen hebben verstreckende gevolgen, bijvoorbeeld voor ouderen en chronisch zieken en gehandicapten. Het betekent bijvoorbeeld dat ouderen veel langer zelfstandig moeten blijven wonen, en pas veel later dan voorheen naar een verzorgingstehuis kunnen. In sommige gevallen willen ouderen dat ook graag, terwijl andere ouderen en hun omgeving hier erg tegenop zien.

De veranderingen in de zorg hebben ingrijpende gevolgen, en de zorgen die velen in Amsterdam daarover hebben deelt het CDA. De maatschappelijke opdracht om de stijgende zorgkosten beheersbaar te houden onderschrijven we, maar daarnaast ziet het CDA het als een belangrijke opdracht om de hervormingen zodanig vorm te geven dat kwetsbare mensen niet aan hun lot worden overgelaten. De zoektocht

naar een goed werkend systeem dat financieel houdbaar is, is een lastige. Daarom pleiten wij ervoor om een fonds voor schrijnende gevolgen van de hervormingen in de zorg in te stellen.

De hervormingen gaan in ieder geval niet vanzelf: de gemeente moet mensen daartoe in de gelegenheid stellen. Onder andere door mantelzorgers beter te steunen, en door betere (woon)voorzieningen voor ouderen. Samenhangend met deze hervorming krijgt de gemeente eveneens de verantwoordelijkheid voor jeugdzorg, eveneens met minder budget. Dit betekent een grote extra verantwoordelijkheid voor de gemeente, maar ook een kans om te snoeien in het woud van instellingen dat zich nu met de zorg voor de jeugd bezighoudt om zo te komen tot beter zorg voor de jongeren en zijn of haar familie.

3.3 Programmapunten

- Het CDA heeft als uitgangspunt, dat mensen zoveel mogelijk zelf de regie behouden over de zorg die ze ontvangen, middels een eigen budget. Financiering van zorg vindt plaats door direct de zorgvraag van mensen te financieren en niet door in eerste instantie de instelling (dus het aanbod van zorg) te financieren. Dit kan door diverse vormen van persoonsvolgende financiering zoals een persoonsgebonden budget of een persoonsvolgend budget of vouchersysteem waarmee zorg kan worden ingekocht wanneer de persoon daarvoor kiest.
- Waar iemand mee is geholpen moet leidend zijn, niet waar iemand recht op heeft. Menselijke maat centraal. Met die instelling kunnen kosten bespaard worden zodat het aanbod voor iedereen bereikbaar blijft.
- De gemeente stelt een fonds in om de ernstigste gevolgen van de stapeling van de bezuinigingen in de zorg te verzachten. Het gaat om individuele hulp aan kwetsbare mensen die door de verschillende veranderingen in de zorg, door meerdere bezuinigingen worden geraakt, waardoor een schrijnende situatie ontstaat.
- Zorg moet zo dicht mogelijk bij huis worden georganiseerd middels buurtzorg. Zorg en welzijn op wijkniveau maakt het mogelijk om de eigen kracht van burgers te stimuleren en de directe omgeving van burens en vrienden te betrekken.
- Mantelzorgers ontlasten. Ondersteuning van mantelzorgers door respijtzorg, emotionele en praktische hulp, is van groot belang. Respijtzorg is zorg aan een zorgbehoevende, met als doel om diens mantelzorg(s) vrijaf te geven. Het zijn personen die, beroepsmatig of vrijwillig, voor een tijdje de mantelzorg overnemen.
- Het CDA pleit voor een mantelzorgtegoedbon, een persoonlijk tegoed voor mantelzorgers waarvoor zij ondersteuning naar behoefte kunnen inkopen. Immers zoveel mantelzorgers, zoveel ondersteuningswensen. De ene mantelzorg is geholpen met kinderopvang, de andere met weer andere vormen van ondersteuning. Niet de gemeente bepaalt, maar de mantelzorg.
- Slimme zorg is betere zorg zonder hogere kosten. Innovatieve technische oplossingen kunnen inwoners enorm ondersteunen. Mantelzorgers kunnen via een website bijvoorbeeld het overzicht van alle voorzieningen beter bewaken. Steeds meer ouderen kunnen uit de voeten met internet. Door gerichte online platforms in te richten kunnen zij ook daar sociale contacten blijven opdoen.
- Cliënt en familie centraal bij de decentralisatie. Zowel bij de decentralisatie van de AWBZ naar de WMO als bij de zorg voor de jeugd is het van groot belang dat er geluisterd blijft worden naar de mensen om wie het uiteindelijk draait. Hun noden, wensen en bedenkingen bij deze decentralisaties dienen voorop te staan en niet het belang van de gemeente. De gemeente onderhoudt dus uitvoerig contact met een brede afvaardiging van cliënten, familie en overige verzorgenden zodat er snel kan worden ingegrepen als zaken mis dreigen te lopen.
- Deelname door mensen met een beperking. Het hebben van een beperking moet niet betekenen dat mensen minder deel kunnen nemen aan het maatschappelijk

verkeer. Het CDA is voorstander van de aanpak, waarbij samen met de WMO-medewerker gekeken wordt hoe iemand met een beperking door eigen inzet of inzet van het eigen sociale netwerk optimaal kan functioneren.

Jong in Amsterdam

Het CDA Amsterdam ziet lokaal jeugdbeleid als het startpunt voor het voorkomen van veel sociale problemen in de toekomst. Een goed begin in het leven is het halve werk. Een goed begin voor de nieuwe jeugdzorgtaak van de gemeenten is dat ook. Daarbij wordt samenwerking gezocht met de onderwijsinstellingen in de gemeente (passend onderwijs). Vroeg ingrijpen in problematische gezinssituaties past bij de principiële keuze voor voorzorg boven nazorg.

De gemeenten worden naast jongerenwerk ook verantwoordelijk voor de jeugdzorg. Jeugdzorg wordt vanaf 2015 een taak van gemeenten. Het CDA ziet volop kansen om de jeugdzorg eenvoudiger en effectiever te maken. Het accent moet liggen op het voorkomen van problemen en vroegtijdige signalering als er iets misgaat. Het op peil houden van algemene jeugdvoorzieningen zoals de kinderopvang, jeugdgezondheidszorg, scholen, sportclubs en jongerenwerk voorkomt dat te veel jongeren gebruik moeten maken van jeugdzorg.

Programmapunten:

- De gemeente investeert in informatie over de gezinnen die al ondersteuning krijgen en weet wie de ondersteuning verleent. De gemeente grijpt de kans om het totaal aan instellingen rond jeugdzorg op elkaar af te stemmen. De wethouder jeugd en gezin functioneert als een scheidsrechter tussen instellingen. Daarmee wordt voorkomen dat de hulp aan jongeren blijft steken op discussies tussen instellingen.
Het doel van de jeugdzorg staat voorop, en dat is wat het CDA betreft de zorg voor het kind. Structuren en instelling in de jeugdzorg moeten bijdragen aan dat doel. Eén instelling neemt de zorg of de ondersteuning per jongere op zich en stemt het waar nodig met anderen af.
- Het Ouder- en Kindcentrum (OKC) blijft zich bezighouden met de ondersteuning van die ouders die concrete opvoedingsvragen hebben. De centra stimuleren ook contacten tussen ouders die elkaar behulpzaam kunnen zijn.
- Specifieke aandacht moet er zijn voor jongeren die al vroeg een kind krijgen voorlichting en ondersteuning via praatgroepen. Begeleiding van met name jonge moeders moet ertoe leiden dat zij zelfstandig voor hun kind kunnen zorgen.
- Sport is gezond en vormend. Sportdeelname van jongeren is gezond en gaat overgewicht tegen. Daarnaast bevordert deelname aan sport teamgeest en leren jongeren zich inzetten voor elkaar. Het CDA stimuleert jeugdlidmaatschap en kijkt samen met verenigingen naar mogelijkheden om jongeren van 16 tot 18 jaar actief te houden.

4. Wonen en erfpacht

4.1 Kader

Amsterdam is de aantrekkelijkste stad van ons land, en dat moet ook zo blijven. Een stad waar iedereen moet kunnen en willen wonen. Wij staan voor een Amsterdam waarin iedereen goed kan wonen, van jong tot oud, van gezin tot alleenstaanden. De terugkeer en het behoud voor de stad van dertigers met een gezin verdient de komende gemeenteraadsperiode prioriteit.

4.2 Problemen

Bij nieuwe projecten in de afgelopen jaren is krampachtig vastgehouden aan de verhouding 30% sociale woningbouw en 70% midden- en dure segment. Het CDA is van mening dat er daardoor teveel sociale woningbouw in Amsterdam is, waardoor mogelijkheden voor andere lagen uit de bevolking worden beperkt. Dat is slecht beleid. Het CDA Amsterdam is tegenstander van dogma's op basis van procenten. De woningmarkt kent hierdoor een grote mismatch tussen vraag en aanbod en een gebrek aan doorstroming op de woningmarkt. Sociale woningbouw is alleen bedoeld voor mensen die geen duurdere woning kunnen betalen. Veel sociale woningen worden nu bewoond door mensen die niet tot die groep behoren. Scheefwonen is niet acceptabel.

Door de financieel economische crisis en de stagnerende woningmarkt krijgen starters en lagere inkomens steeds moeilijker toegang tot de woningmarkt. Het verkrijgen van een hypotheek wordt steeds moeilijker. De afnemende dynamiek op de woningmarkt heeft grote gevolgen voor de werkgelegenheid en de economische groei in Amsterdam.

Het landelijke woonakkoord heeft geleid tot een grote teruggang in de investeringen door woningbouwcorporaties. De woningbouwproductie loopt hierdoor grote vertraging op, met grote gevolgen voor de Amsterdamse woningmarkt.

4.3 Programmapunten

- Het aantal en het percentage sociale huurwoningen moet omlaag naar het aantal Amsterdamse huishoudens dat daadwerkelijk in aanmerking komt voor een sociale huurwoning, op dit moment ongeveer 30%. Hiertoe worden huurders in de gelegenheid gesteld hun sociale huurwoning te kopen, mochten ze daartoe in staat zijn. Huurwoningen die leeg komen te staan worden door de corporaties te koop aangeboden, behalve benedenwoningen. Bij nieuwbouwprojecten wordt terughoudend omgegaan met de bouw van nieuwe sociale huurwoningen. De focus voor corporaties moet vooral liggen op het bouwen van voldoende sociale huisvesting voor ouderen, gehandicapten en chronisch zieken en studenten.
- Keuzevrijheid voor mensen om een geschikte woning te huren of kopen is uiterst belangrijk. Meer keuzevrijheid kan alleen als er méér verschillende woningen (koop en huur in alle categorieën; goedkoop, middel en duur) gebouwd worden. In Amsterdam moet er vooral meer gebouwd gaan worden voor gezinnen in de middengroepen.

- Inzetten op passende en creatieve woonoplossingen voor ouderen. Meer dan ooit is samenwerken daarbij van groot belang. Het CDA zoekt nieuwe vormen van samenwerking tussen gemeente, corporaties, ontwikkelaars en zorg- en welzijnsaanbieders, om zo deze doelgroep te helpen aan een betaalbare c.q. geschikte woning (ook huurwoningen in het middensegment en duurdere).
- Het CDA is voorstander van zelfbouw en collectief particulier opdrachtgeverschap (CPO), waarbij de toekomstige bewoners gezamenlijk hun nieuwe buurt vormgeven. Bij nieuwbouwlocaties krijgen zelfbouwers en CPO's voorrang en prioriteit op gevestigde projectontwikkelaars.
- Regelzucht doorbreken bij de (ver)bouw van woningen. Daarom geen extra Amsterdamse regels voor nieuwbouwwoningen en geen 100 procent toezicht bij bouwen. Wie een woning bouwt of verbouwt, heeft ook een eigen verantwoordelijkheid. De gemeente gaat kijken wanneer toezicht nog nuttig is en wanneer de risico's zo klein zijn dat toezicht alleen vertraagt en tot extra kosten leidt.
- Binnen zekere welstandsgrenzen bouwen met een flexibele indeling mogelijk maken, zoals een tweede bouwlaag bij gezinsuitbreiding. Met iets flexibeler gemeentelijke bestemmingsplannen kunnen bewoners zelf meer bepalen. Hierbij moet nadrukkelijk ook gedacht worden aan mantelzorgwonen en woningen voor drie generaties als criteria.
- Het CDA wil een kindvriendelijke stad. Kinderen moeten buiten kunnen spelen. Het is daarom van belang dat elke buurt beschikt over een trapveldje of 'pannaveldje' voor de jeugd. De inrichting vindt in overleg met de (kinderen in de) wijk of buurt plaats. Nieuwbouwprojecten worden mede beoordeeld op de kindvriendelijkheid daarvan.
- De strenge aanpak van woonfraude vindt doorgang en wordt geïntensiveerd. Fraudeurs met sociale huurwoningen worden blijvend uitgesloten van de sociale huisvesting in Amsterdam.
- Herstructurering van oudere wijken dient de leefbaarheid. Herstructurering gebeurt daarom geleidelijk en in nauwe afstemming met bewoners.
- Amsterdam stimuleert duurzame investeringen in onderhoud van huizen. In de bestaande woningvoorraad is de meeste energiewinst/duurzaamheid te organiseren. Bovendien draagt het bij aan duurzame innovatie, werkgelegenheid en herwaardering van oude stadswijken.
- Het CDA wil dat oude leegstaande kantoren, met name die op plaatsen staan waar weinig tot geen openbaar vervoer is, worden getransformeerd tot studentenwoningen.

Erfpacht

De gemeente Amsterdam bezit meer dan tachtig procent van de bebouwde grond. Dat geldt dus voor de meeste huizenbezitters. (Dat betekent dat de meeste huizenbezitters de grond waarop hun huis is gebouwd niet bezitten. Alleen in het grootste deel van de grachtengordel en de Vondelparkbuurt staan huizen wel op eigen grond. Wie echter elders in de stad een huis bezit, moet de grond 'pachten' van de gemeente: erfpacht. Erfpacht is aan het einde van de 19e eeuw ingevoerd. Toen waren er redenen voor aan te voeren: er was nog geen onroerende zaakbelasting en er waren geen bestemmingsplannen. Maar die zijn er inmiddels wel. Erfpacht is niet nodig als sturingsinstrument, en woningbezitters betalen over hun woning via de OZB. Amsterdam is de enige stad in Nederland die nog steeds het stelsel van de 'voortdurende' erfpacht hanteert. Dat betekent, dat huizenbezitters altijd moeten blijven betalen.

Na verloop van een bepaalde periode, vaak vijftig jaar, wordt een nieuwe pacht of 'canon' vastgesteld op basis van een nieuwe grondprijs. Dat leidt vaak tot enorme stijgingen in de canon die burgers moeten betalen, en waar ze zich vaak niet op kunnen voorbereiden. De gemeente heeft in 2013 plannen opgesteld voor een nieuw erfpachtsysteem om de problemen aan te pakken, maar dat heeft nadrukkelijk niet geleid tot een beter systeem. Het systeem van voortdurende erfpacht is echter doordrongen van allerlei tegenstrijdigheden, moeilijkheden en problemen. Het kernprobleem van voortdurende erfpacht blijft bestaan: het zadelt een deel van de Amsterdamse bevolking op met onrechtvaardige, hoge extra kosten.

Eén van de belangrijkste doelen van het CDA in de nieuwe periode is daarom, om het erfpachtbeleid grondig te hervormen. De CDA positie is daarbij helder: de verplichte voortdurende erfpacht deugt niet.

Programmapunten:

- Het CDA pleit voor drie zaken: ten eerste, recht op koop. Wij vinden dat mensen het recht moeten hebben om de grond onder hun eigen woning van de gemeente te kopen en dat bij nieuwbouwprojecten en bij nieuwe gronduitgiftes altijd de mogelijkheid bestaat de grond in volledige eigendom te verwerven.
- Ten tweede: maak de huidige voortdurende erfpacht eeuwigdurend met recht opafkoop. Dat betekent dat er een einde komt aan de periodieke herzieningen, die voor zoveel onzekerheid en ellende zorgen. Bovendien kan dan de canon eeuwigdurend afgekocht worden. Volgens het CDA zouden deze twee hervormingen een echte 'modernisering' van het erfpachtstelsel betekenen.
- Ten derde: geef mensen met een erfpachtcontract de mogelijkheid om, als zij dat willen, de canon opnieuw te laten vaststellen. Dit om de volgende reden. Onderzoek van de Amsterdase Rekenkamer in 2012 heeft uitgewezen, dat de gemeente in meer dan tachtig procent van de onderzochte gevallen een te hoge nieuwe canon heeft vastgesteld. Na verloop van een tijdvak, krijgen mensen een brief van de gemeente met daarin de nieuwe canon, op basis van een nieuwe grondprijs. De mensen die dit aanbod aanvechten krijgen in het overgrote deel van de gevallen gelijk, waarna de gemeente het oorspronkelijke aanbod omlaag moet bijstellen. De meeste mensen gaan echter in goed vertrouwen er niet van uit dat de gemeente te hoog inzet, maar gaan akkoord met de gemeentelijke canon. Ook beschikken veel mensen niet over de financiële middelen om het gemeentelijke aanbod aan te vechten en daartoe experts in te huren. Dat maakt het extra oneerlijk. Het CDA vindt dan ook principieel, dat mensen die de afgelopen periode wel akkoord zijn gegaan met de gemeentelijke canon, alsnog de mogelijkheid krijgen, als zij dat willen, om de hoogte van de canon aan te vechten.

5. *Economie en duurzaamheid*

5.1 Kader

Zorg, onderwijs, kunst, infrastructuur, een goed sociaal vangnet, het zijn allemaal cruciale onderdelen van een goede, vitale samenleving die ook bijdragen aan een goed vestigingsklimaat. Maar de kosten voor al deze zaken moeten wel worden opgebracht. Bedrijven en ondernemers creëren banen en welvaart. De gemeente heeft slechts beperkte invloed op de economie, maar toch kan de stad aanzienlijke invloed uitoefenen in het bevorderen—of belemmeren—ervan. De rol van de gemeente is daarbij voorwaardenscheppend. De taak van de lokale politiek is om te waken over alle publieke belangen, maar daarbij ondernemers zo min mogelijk in de weg te staan en werkgelegenheid en economische activiteiten zo veel mogelijk te stimuleren en faciliteren. Daartoe staat de gemeente in nauw contact met de ondernemers van de stad. Dit is iets anders dan alleen contacten met de organisaties van het georganiseerde bedrijfsleven. Gemeentelijke ambtenaren kennen echte ondernemers, gaan er op bezoek en weten wat er leeft. De gemeente is echter zelf geen bedrijf. De overheid heeft een eigen dienstverlenende en ondersteunende rol.

Twee belangrijke voorwaarden waar de gemeente een belangrijke taak vervuld, zijn de infrastructuur en het onderwijs. Goede wegen en snel, comfortabel openbaar vervoer zijn belangrijk voor forensen en klanten, voor de aan- en afvoer van goederen en ander zakelijk verkeer. De gemeente werkt hierbij nauw samen met andere vervoerspartners zoals de provincie en de Rijksoverheid. Onderwijs is cruciaal: niet alleen voor onmisbare startkwalificaties, maar ook als bundeling van kennis en echte bedrijfservaring, zoals in bedrijfsscholen. Dat betekent overigens niet dat het onderwijs volledig ten dienst staat van de economie: goed onderwijs is gericht op vorming van de hele persoon.

5.2 Problemen

Amsterdam heeft een relatief robuuste economie. Maar ook onze stad wordt hard getroffen door de economische en financiële crisis. Zo staat de werkgelegenheid in verschillende sectoren onder druk, en is de werkloosheid de afgelopen jaren toegenomen. Tegelijkertijd zal het aantal vacatures de komende jaren echter ook snel toenemen, omdat relatief veel mensen met pensioen zullen gaan. Er is sprake van een toenemende mismatch op de arbeidsmarkt: veel mensen die een baan zoeken, maar ook veel vacatures waar geen mensen voor te vinden zijn. Meerdere sectoren, bijvoorbeeld in de technologiesector, voorzien een groot personeelstekort dat in 2018 op zal lopen tot rond de 150.000 mensen

Ongeveer een kwart van de beroepsbevolking in Amsterdam is al een langere tijd afhankelijk van een uitkering. Daarbij zorgen werknemers uit Midden- en Oost Europa voor toenemende concurrentie op de arbeidsmarkt. Dat helpt de bedrijven die om mensen verlegen zitten, maar voor de stad zou het nog beter zijn om haar eigen inwoners die werk zoeken aan een baan te helpen.

De economische bloei van de stad wordt ook belemmerd door de vastgelopen woningmarkt, en het tekort aan geschikte woonruimte voor het middensegment. Dat

is een belangrijke zorg van bedrijven die zich in Amsterdam willen vestigen: het vinden van woningen voor hun werknemers.

De opkomst van kopen via internet zal ertoe leiden dat er in bepaalde branches steeds minder fysieke winkels nodig zijn. Om die reden zullen de winkelgebieden veranderen en zullen er minder winkelgebieden overblijven. Winkelgebieden met grote leegstand leiden tot verloedering en zijn een bedreiging voor de achterblijvende winkeliers. De gemeente is nauwelijks bezig om deze verandering in goede banen te leiden. Sterker nog, tussen de verschillende stadsdelen wordt geconcurrereerd om winkelketens binnen te halen.

Jeugdwerkloosheid

Met name de jeugdwerkloosheid vraagt extra aandacht. Er zijn 133.000 jongeren tussen de 15 en 26 jaar in Amsterdam. Het grootste deel daarvan volgt een opleiding. Maar van die groep zijn er 12.000 werkloos: zij zoeken dus naar een baan, maar hebben er geen. Nog eens 14.000 jongeren zijn niet aan het werk en volgen ook geen opleiding, maar staan niet geregistreerd als werkzoekend. Dat betekent dat bijna één op de vijf jongeren in de stad niet-actief is of werkloos. Niet Westerse allochtone jongeren zijn acht keer zo vaak werkloos als autochtone jongeren. Te veel jongeren missen ook een startkwalificatie, en vele anderen missen een startkwalificatie die voldoende kansen biedt op een baan. Terwijl er een grote behoefte is aan technisch geschoold personeel, kiezen relatief weinig jongeren voor een technische opleiding. Zorgwekkend is ook, dat veel werkgevers hebben aangegeven dat ze liever jongeren van buiten de stad in dienst nemen of een stageplaats aanbieden, omdat die over betere werknemersvaardigheden beschikken. Kortom: in Amsterdam worden teveel jongeren onvoldoende succesvol opgevoed, en teveel jongeren onvoldoende succesvol opgeleid. Om deze problemen het hoofd te bieden is een van de grote uitdagingen voor de stad in de komende periode.

Programmapunten:

- Het CDA zet in op een betere aansluiting tussen opleiding en arbeidsmarkt. Dat is met name van belang in het mbo, waar teveel jongeren een opleiding volgen die weinig perspectief biedt. Om dat te voorkomen, moet de stad in overleg met de ROC's en ook hbo instellingen inzetten op het introduceren van een numerus fixus voor dergelijke studies. Overheid, onderwijs en bedrijfsleven moeten er gezamenlijk voor zorgen, dat jongeren goed geïnformeerd worden over hun toekomstige kansen op de arbeidsmarkt, voordat ze voor een studie kiezen.
- Het CDA zet in op meer stages, snuffelstages, en de startersbeurs. Zo krijgen jongeren die recent zijn afgestudeerd de kans om vaardigheden op te doen, en krijgen bedrijven de kans om op een laagdrempelige manier kennis te maken met potentieel nieuw personeel.

5.3 Rentmeesterschap en Duurzaamheid

Het principe van rentmeesterschap is een van de belangrijkste fundamenten van de christendemocratie. Wij leven niet voor het hier en nu alleen, maar hebben de natuur en de cultuur geërfd van onze (voor)ouders en te leen van onze kinderen. Niemand wil zijn kinderen met schulden opzadelen. Dat betekent dat we onze culturele

schatten niet verkwanselen maar bewaren, en dat we onze natuurlijke leefomgeving niet overbelasten, maar beschermen en herstellen. Dat is een taak van ons allemaal: van de overheid, van het maatschappelijk middenveld, van bedrijven, families en burgers zelf. Ook de gemeentelijke overheid heeft daarbij een belangrijke rol. Een sterke economie is cruciaal, maar groei mag niet (langer) ten koste gaan van natuur en milieu. Om de economie te vergroenen en verduurzamen, is het beginsel van Cradle to Cradle (C2C of “wieg tot wieg”) richtinggevend: industriële processen zo inrichten dat de (afval)producten kunnen worden hergebruikt als grondstof. De beste manier om de economie te vergroenen is via innovatie en het stimuleren van duurzame initiatieven. Daarvan zijn er gelukkig vele in de stad. Het CDA ziet het als een belangrijke taak voor de overheid om dergelijke nieuwe initiatieven te ondersteunen en faciliteren, bijvoorbeeld als launching customer. Structurele subsidies voor specifieke technologieën kunnen innovatie echter juist ontmoedigen. Duurzaamheidsmaatregelen die sterk ten koste gaan van economische groei zijn niet effectief, en daardoor zelf niet duurzaam. De uitdaging is dus: groene groei.

- Het CDA Amsterdam hecht zeer aan de ecologische hoofdstructuur. De groene scheggen in de stad mogen niet worden bebouwd.
- Het CDA wil biologisch bermenbeheer waar mogelijk in de hele stad. Dat betekent bijvoorbeeld dat bermen worden ingezaaid met bloemen, en pas laat in het jaar worden gemaaid. Ook is het van belang om gefaseerd te maaien, om het stuifmeel aanbod gedurende langere tijd te borgen. Dat draagt ook bij aan een bijvriendelijkere stad: zowel voor honingbijen als wilde bijen.
- Goed rentmeesterschap in de waterleidingduinen betekent dat de gemeente de populatie damherten goed moet beheren, om te voorkomen dat de kudde te snel groeit dat schade ontstaat aan andere natuurwaarden, waarvoor de gemeente een internationale verantwoordelijkheid draagt in het kader van Natura 2000.
- Groene daken helpen om regenwater op te vangen, zuiveren de lucht, vergroten de biodiversiteit in de stad en zijn vaak mooi. Dat geldt ook voor groene muren. De gemeente stimuleert dus de aanleg van groene muren en daken.

5.4 Programmapunten

- De gemeente bevordert de oprichting van nieuwe bedrijfsscholen. Technische opleidingen krijgen voorrang in de huisvesting. Amsterdam streeft naar structureel overleg met mbo's en hbo's en andere partijen in de regio om studies met een lage baankans af te schaffen, aan te sluiten op het 'Techniek Pact', en het vakkenpalet af te stemmen op de werkelijke opleidingsnoden van de stad en de regio. Bestemmingsplannen worden flexibeler om beter in te spelen op wensen van ondernemers.
- Het midden- en kleinbedrijf is de motor van de Amsterdamse economie. Het opzetten en leiden van een eigen onderneming is een droom van velen. Kleine bedrijven bieden veel werk aan Amsterdammers, ook voor degenen zonder hoge opleiding. De regeldruk moet daarom omlaag, door de invoering van een goed, helder en eenduidig elektronisch ondernemersdossier. Ondernemers hebben een gemeentebestuur en een ambtelijk apparaat nodig dat in de eerste plaats ondernemers begrijpt en dient. Dat is in Amsterdam nog altijd geen vanzelfsprekendheid.
- Het CDA vindt dat er in de komende periode voor de gehele stad een beleid moet worden ontwikkeld om de verandering van de winkelgebieden te ondersteunen en begeleiden. Een stadsbrede winkelloods zal de verandering van winkelgebieden en het sluiten van winkelgebieden moeten coördineren.
- Eenduidig beleid: vergunningaanvragen moeten overal in de stad op dezelfde wijze worden behandeld.

- Oude bedrijventerreinen moeten nieuwe impulsen krijgen. Amsterdam herzielt zijn bedrijventerreinen en bevordert daarmee de ontmoeting van verschillende soorten bedrijven en clusters (start-ups, handel- en slimme maakindustrie, creatieve industrie, financiële dienstverlening). Oude bedrijventerreinen worden heringericht tot duurzame, schone en aantrekkelijke business zones.
- De gemeentelijke lasten voor ondernemers worden niet verhoogd en waar mogelijk gericht verlaagd.
- Amsterdam bevordert de versnelde aanleg van de Tweede Zeesluis.
- De gemeente is mede verantwoordelijk voor een betere re-integratie van bijstandsgerechtigden en zet hierbij fors in op samenwerking tussen bedrijfsleven en onderwijs.
- Uitkeringsgerechtigden worden dwingender toegeleid naar de arbeidsmarkt. Tegenover het recht op uitkering staat de plicht om zo snel mogelijk werk te aanvaarden of een vervolgopleiding te doen. Gemeenten voeren integraal participatiebeleid waarin bijstand, sociale werkvoorziening, integratie en (beroeps)onderwijs nauw verweven zijn. Een tegenprestatie bij een bijstandsuitkering acht het CDA als vanzelfsprekend.
- Winkels en ondernemingen in de stad worden nog vaak gehinderd door bouwprojecten en infrastructurele projecten. De gemeente werkt hard aan het stimuleren van een efficiëntere en snellere uitvoering van openbare werken: via bonus-malusregelingen en door bij aanbestedingen snelheid veel prioriteit te geven, met uiteraard kwaliteit als basisvoorwaarde.
- Touringcars brengen veel toeristen naar de stad, die voor veel werkgelegenheid en inkomen zorgen. De gemeente zorgt voor voldoende en adequate halteplaatsen.
- Schiphol is een grote banenschepper voor de stad. Niet alleen werken op Schiphol zelf al 64.000 mensen, maar Schiphol draagt bij aan de internationale bereikbaarheid van Amsterdam. Dat is een belangrijke vestigingsfactor voor bedrijven die nadenken over waar zij hun hoofdkantoor willen vestigen. Voor Amsterdam is een goede luchthaven economisch van groot belang. De gemeente ondersteunt de verdere groei van Schiphol binnen de afgesproken grenzen.
- De gemeente investeert samen met het lokale bedrijfsleven in nauwe contacten met investeerders en andere ondernemende types in binnen- en buitenland. De gemeente koppelt hun vragen aan kansen in de stad. De Zuidas wordt zo een financiële broedplaats voor de hele stad.
- De wethouder economische zaken gaat regelmatig op handelsmissies, om bedrijven voor vestiging in de stad te interesseren. Hierbij toont Amsterdam zich ambitieuzer dan concurrerende steden zoals bijvoorbeeld Londen en Frankfurt.
- Het CDA is geen voorstander van het doorvoeren van een 24 uurseconomie in Amsterdam. Er is meer in het leven dan winkelen en consumeren. Het CDA hecht sterk aan de toegevoegde waarde van collectieve rustmomenten voor de gemeenschap. Het CDA keert zich daarom tegen de 24 uursopenstelling van winkels. Daarnaast zet het CDA zich in voor het 'winkelvrij' houden van de zondagochtend. Ondernemers en werknemers mogen niet gedwongen worden mee te doen aan de zondagsopenstelling.

6. Een zuinige gemeente met bestuurlijke kwaliteit

6.1 Kader

Een goed functionerend gemeenteapparaat is cruciaal. De bestuurskracht van de gemeente bepaalt voor een groot deel het falen of succes van democratisch vastgesteld gemeentebeleid. Integriteit is daarbij onmisbaar.

Amsterdam heeft nog altijd een gezonde financiële positie, al staat deze onder druk. De stad verdient veel geld als eigenaar van o.a. het Havenbedrijf en haar aandelenpakket Schiphol. Het overgrote deel van de gemeentebegroting bestaat uit geld dat de gemeente ontvangt van de Rijksoverheid. Slechts een beperkt deel komt uit lokale heffingen en belastingen. Maar al het geld is opgebracht door de bevolking en is van de Amsterdammers. Dat schept een zware verplichting voor het gemeentebestuur om daar zorgvuldig en prudent mee om te gaan. De uitgangspunten van het CDA voor het financieel beleid van de gemeente zijn: zorgvuldigheid, spaarzaamheid, rechtmatigheid, transparantie, en gematigde lokale lasten.

6.2 Problemen

De gemeente Amsterdam staat voor de enorme bezuinigingsopgave om per 2015 334 miljoen structureel per jaar minder uit te geven. Deze bezuinigingsopgave is het gevolg van enerzijds de financieel-economische crisis, waardoor de stad minder geld van het Rijk ontvangt en ook zelf minder geld binnen krijgt, en anderzijds van wanbeleid en verspilling van de afgelopen jaren. De afgelopen vier jaar stonden deels in het teken van bezuinigingen. Een deel van de geplande bezuinigingen is niet gehaald, en nieuwe bezuinigingen moeten nog steeds worden ingevuld. Bovendien zijn nog verdere bezuinigingen, gezien de precaire financieel-economische situatie, niet uit te sluiten. Anders dan het Rijk, mogen gemeenten geen structureel tekort hebben: de gemeentelijke begroting moet altijd meerjarig sluitend zijn. Naast deze bezuinigingsopgave staat Amsterdam voor de taak om de gemeentelijke balans gezond te houden. Inmiddels bedraagt de 'stadsschuld' van Amsterdam ruim 3,5 miljard: meer dan 4000 euro per Amsterdammer. Door geplande investeringen, zal die schuld de komende jaren met nog eens 1,5 miljard toenemen. Over die schulden moet rente worden betaald. Op dit moment is de rente laag, maar betaalt de gemeente al ongeveer 350 miljoen per jaar aan kapitaalslasten (rente). Als de rente stijgt, zal dat bedrag snel toenemen. Juist om ook in de toekomst te kunnen blijven investeren in de stad, is het van groot belang om de schuldenlast te verminderen. Amsterdam kent veruit het hoogste aantal ambtenaren per inwoner van heel Nederland: ook meer dan in de andere grote steden zoals Rotterdam, Utrecht en Den Haag. Daarbij zijn de kosten per ambtenaar per inwoner in Amsterdam ook nog veel hoger: bijna 8.000 euro, vergeleken met 4.400 in Utrecht en Den Haag. De gemeente heeft een te grote kantorenvorraad en hoge vaste lasten.

Tot de economische crisis losbarstte in 2008, ging het Amsterdam lange tijd financieel voor de wind. Deze 'vette' jaren hebben geleid tot een 'vette' organisatie.

Daarnaast heeft het stadsdeelstelsel geleid tot een sterke groei van het ambtelijk apparaat: veel ambtelijke capaciteit wordt besteed aan intern beleid, planning, vergaderingen, organisatie en overleg tussen de centrale stad en de verschillende

stadsdelen. Op veel beleidsterreinen zijn zowel de centrale stad als de stadsdelen actief. Dat is dubbel werk, en dat kost teveel geld. Het college heeft de afgelopen jaren verzuimd om concrete doelen te stellen voor het terugdringen van het aantal ambtenaren.

De Gemeentelijke Basis Administratie (GBA) is nog steeds niet voldoende op orde. Daarnaast worden deze gegevens nog niet genoeg ingezet om ze te vergelijken met bijvoorbeeld het UWV en SVB. Het CDA vindt de aanpak van ‘spookburgers’ (niet in GBA vindbare burgers), de aanpak van fraude met uitkeringen of inkomensafhankelijke toeslagen en de aanpak van illegale onderhuur van groter gewicht dan de privacy.

6.3 Programmapunten

- De gemeentelijke schuld wordt verminderd door actief te sturen op de gemeentelijke balans. Alle nieuwe investeringen moeten dus mede worden beoordeeld op grond van hun effect op die gemeentelijke balans. De gemeente werkt aan het verminderen van de schuldenlast. De inkomsten van de gemeente uit de verkoop van haar aandelen in NUON worden daartoe aangewend. Ook worden rentemeevallers in principe ingezet om de schuldenlast te verminderen. Huizenbezitters op erfpacht krijgen het recht om de grond onder hun woning te kopen van de gemeente: dat leidt tot balansverkorting.
- Het CDA wil een slanke, bescheiden, en professionele gemeentelijke overheid. De ambtelijke organisatie wordt met minimaal twintig procent teruggebracht. Daarbij ligt de nadruk op beleidsambtenaren. Alleen op die manier kan de gemeente voorkomen dat zij moet bezuinigen op noodzakelijke investeringen in de stad, en alleen zo behoudt de gemeente op termijn voldoende middelen om haar kerntaken goed uit te voeren. Daarbij dient apart te worden bezien welk extra beslag de grote decentralisaties vanuit het Rijk zullen leggen op de gemeentelijke organisatie.
- De gemeente Amsterdam moet bezuinigen. Wat het CDA betreft betekent dat: minder geld uitgeven, maar het mag nadrukkelijk niet leiden tot hogere lasten. De stad houdt alle lasten (belastingen, heffingen en leges) de komende vier jaar maximaal op het huidige niveau—en waar mogelijk wordt een verlaging gerealiseerd. Amsterdammers betalen bijvoorbeeld € 75 meer aan afvalstoffenheffing dan in Den Haag. De afvalstoffenheffing kan dan ook omlaag. Het college wordt verplicht bij elke niet-gerealiseerde bezuiniging een alternatief te geven dat minimaal hetzelfde bezuinigingsbedrag oplevert.
- Transparantie. Er is niks geheim aan de uitgaven van de gemeente. Om die reden ontvangen inwoners, bijvoorbeeld bij hun OZB-aanslag, van de gemeente standaard een korte weergave van de uitgaven van het vorige jaar. Zodra de ICT infrastructuur daartoe voldoende op orde is, worden alle uitgaven van de gemeente van boven de € 100 gepubliceerd via ‘open data’. Alle declaraties van bestuurders worden op de gemeentelijke website bekendgemaakt. Op de site is ook een duidelijk overzicht te vinden van instellingen die van de gemeente subsidie ontvangen en de taken die men uitvoert. Amsterdam is eerlijk en duidelijk naar de burgers van de stad over de beperkte financiële armslag van de gemeente.
- Sparen, reserves en schuld: Gemeentelijke uitgaven en investeringen zijn geen doel op zich, maar moeten bijdragen aan specifieke maatschappelijke doelstellingen. De gemeente leeft niet in de waan van de dag, maar zorgt voor voldoende reserves. De gemeente zorgt ervoor dat er meer gespaard wordt voor gewenste investeringen.
- Het CDA wil een duidelijk onderscheid in werkzaamheden tussen stad en stadsdelen. Het CDA ziet de stadsdelen en de stadsdeelcommissies uit louter

uitvoerende organen voor een bepaald gebied. Het CDA wil het beleid alleen laten vaststellen door de stad.

- Het CDA vindt dat meer bestandsvergelijkingen moeten worden gemaakt tussen de Gemeentelijke Basis Administratie (GBA), de SVB, de UWV en dergelijke. Dit moet gebeuren om fraude met bijvoorbeeld uitkeringen en inkomensafhankelijke toeslagen, frauduleuze onderhuur en het bestaan van 'spookburgers' te bestrijden.
- Er wordt in te veel gemeentelijke diensten ondermaats gepresteerd. Amsterdam stelt een toelatingsexamen (vgl. het concours voor aankomende EU-ambtenaren) in voor ambtenaren.
- De gemeente moet bij elk gemeentelijke taak bezien of burgers en lokale organisaties en verbanden (buurtverenigingen, verenigingen van eigenaren, schoolbesturen, sportverenigingen, enzovoorts) de effectiviteit van de gemeentelijke inzet kunnen vergroten, of dat zij de taak beter zelf kunnen uitvoeren. Als burgers en/of buurtorganisaties denken bepaalde taken beter zelf te kunnen uitvoeren, dan krijgen zij het recht om de gemeente daartoe uit te dagen en dit voor te leggen. Hetzelfde geldt bij de verkoop van gemeentelijk bezit zoals een buurthuis, en bij de bouw van voorzieningen. Een Amsterdamse versie van de Engelse 'Localism Act'.
- Het faciliteren van de maatschappelijke onderneming als plaats voor het dienen van publieke belangen in Amsterdam is voor het CDA een belangrijke prioriteit in de komende raadsperiode.
- De uitvoerende taken van de gemeente worden waar mogelijk en wenselijk verzelfstandigd en geprivatiseerd. Wanneer de gemeentelijke afvalinzameling op orde is, komt deze taak hiervoor in aanmerking.
- Amsterdam zoekt intensieve samenwerking met gemeenten in de regio. De duurzame inkoop van diensten en producten wordt gedeeld, evenals de faciliteiten (IT-netwerken, gebouwen, dienstmateriaal).
- Het CDA is voor een passende beloning van mensen die werken in de publieke sector. Salarissen boven de 'wethoudersnorm', alsmede hoge ontslagvergoedingen, gouden handdrukken en dergelijke passen echter niet bij functies die betaald worden met publieke middelen.

**HIER KRIJGEN WEKELIJKS
± 500 KINDEREN
NATUUR- EN MILIEUONDERWIJS**

7. Onderwijs

7.1 Kader

Onderwijs en vorming is een groot goed. Onderwijs vergroot de kansen van kinderen, jongeren en ouderen. Het gezin vormt naast het onderwijs ook een belangrijke bron van overdracht van waarden en normen. Voor een vrije samenleving is het van fundamenteel belang, dat ouders de vrijheid hebben om hun kinderen op te voeden zoals zij geloven dat het beste is. De vrijheid van onderwijs is daar een belangrijk onderdeel van. Dat betekent, dat ouders de vrijheid hebben om een (openbare of bijzondere) school te kiezen die volgens hen het beste past bij hun kind, en bij hun levensovertuiging. Een herkenbare en duidelijke identiteit geeft kleur aan een school. Het is wat het CDA betreft goed dat ouders daar bewust voor kunnen kiezen, zodat zij zich samen verantwoordelijk voelen voor een kwalitatief goed en een burgerschap bevorderend onderwijs. Ouderbetrokkenheid is voor het CDA een onmisbare schakel in goed onderwijs.

Scholen zijn er voor het verstrekken van onderwijs. Opvoeding en karaktervorming is daar altijd een onderdeel van. Tegelijkertijd zijn er grenzen aan de opvoedkundige rol van de school: bij opvoedingsproblemen kunnen scholen dat maar in beperkte mate opvangen. Zorgtaken kunnen dus niet zondermeer op scholen worden afgewenteld. Opvoedingsproblemen moeten in de eerste plaats thuis worden opgelost. Veel scholen zijn al overbelast.

Onderwijs gaat om vorming van de hele persoon: emotioneel, intellectueel, geestelijk, levensbeschouwelijk, sociaal, fysiek en cultureel. Het oude ideaal van volksverheffing lijkt in Amsterdam te zijn vergeten, maar is voor het CDA van groot belang. Zeker in een stad met een grote onderklasse. Goed onderwijs biedt immers kansen om een beter leven op te bouwen. Onderwijs betekent dat kinderen de kans krijgen om het beste uit zichzelf te halen door hun talenten te benutten. Goed onderwijs is in het belang van leerlingen én van de samenleving. Onderwijs vergroot de kansen op een baan, op een goed leven, op een goed inkomen, op bestaanszekerheid. Juist nu de economie meer en meer een kenniseconomie wordt, komt er steeds meer behoefte aan goed opgeleide mensen.

7.2 Problemen

Kinderen die aan de basisschool beginnen met een taalachterstand, hebben daardoor minder kansen. In brede zin is het onderwijs lange tijd onderworpen aan van overheidswege gestuurde hervormingen en vernieuwingen, die mede omdat ze de autonomie en eigen verantwoordelijkheid van de leraar verminderden, vaak niet goed hebben gewerkt. Ook de schaalvergroting in het onderwijs, door talloze fusies, heeft vaak niet bijgedragen aan beter onderwijs.

Te veel jongeren verlaten de school zonder startkwalificatie. Dit geeft een achterstand op de arbeidsmarkt. Daarnaast zien we dat veel jongeren in Amsterdam kiezen voor een opleiding waarmee ze vervolgens moeilijk werk kunnen vinden. Er is sprake van een 'mismatch' tussen enerzijds de meest populaire studiekeuzes en anderzijds de vraag op de arbeidsmarkt. Zo zijn er veel vacatures in bepaalde sectoren in de zorg en bijvoorbeeld in de elektrotechniek, maar weinig jongeren met een diploma in die sectoren.

Onderwijs is een publiek goed, toch wordt er gelooft om toegang voor de beste middelbare scholen in de stad. Elk jaar is het voor ouders en kinderen die voor het eerst naar de middelbare school gaan in Amsterdam onnodig spannend om een middelbare school te vinden die bij hen past.

Vroeg- en voorschoolse educatie heeft niet altijd het gewenste effect. De kinderen die het dit het meest nodig hebben worden niet altijd bereikt. Daarnaast worden ouders nog te weinig betrokken in de vroeg- en voorschoolse educatie.

7.3 Programmapunten

- De vrije schoolkeuze van ouders staat voorop. Het CDA verzet zich tegen beleid dat morrelt aan de vrijheid van ouders om de beste school (openbaar, bijzonder, of vanuit een bepaalde pedagogische visie) te kiezen die het best past bij hun kind en de eigen levensovertuiging. Dus geen postcodebeleid meer, of andere vormen van dwingend gemeentelijk plaatsingsbeleid. Om wachtlijsten tegen te gaan mogen scholen (middelbaar en primair), die daartoe in staat zijn en die dat willen, uitbreiden. Gemeentelijk beleid dat uitbreiding tegengaat wordt afgeschaft. Lotingen bij bepaalde scholen en de bijbehorende 'lotingsstress' voor ouders wordt zo tegengegaan
- Ouders en schoolbesturen nemen verantwoordelijkheid voor goed onderwijs, de gemeente steunt hen daarbij. Zwakke (basis)scholen horen niet in Amsterdam: binnen vier jaar zijn er geen zwak presterende scholen meer in de stad.
- Het CDA zet in op meer brede buurtscholen. Schoolgebouwen in woonwijken kunnen ook na sluitingstijd hun onderwijsfunctie behouden. Doordat het schoolplein openbaar speelterrein is. Of door er bijvoorbeeld 's avonds onderwijs of cursussen aan senioren of taallessen voor allochtone inwoners aan te bieden. Taalles voor allochtone moeders of vaders maakt hen dan tegelijkertijd wegwijs in het reilen en zeilen op Nederlandse scholen. Het vergroot waar nodig de betrokkenheid bij de kinderen.
- Beroepseer van goede leerkrachten mag geen plaats maken voor beroepszeer. De kwaliteit van de leerkracht heeft enorme invloed op goed onderwijs. Leerkrachten verdienen veel meer waardering. Scholen kunnen los van formele structuren leerkrachten meer ondersteunen in ontwikkeling en bijscholing. In samenwerking met de Amsterdamse Pabo's wordt met steun van de gemeente een (bij)scholingsprogramma ontwikkeld voor Amsterdamse leerkrachten. Speciale aandacht hierbij verdient het tegengaan van de feminisering van met name het basisonderwijs. Jongens in het basisonderwijs moeten zich kunnen spiegelen aan mannelijke rolmodellen.
- Schooluitval moet worden tegengegaan. Prioriteit hierbij is het tegengaan van spijbelen. Voorkomen van schooluitval is meer dan alleen maar registreren. Begeleiding bij schoolkeuze is hier een voorbeeld van.
- Kinderen van ouders die voorlezen of helpen met rekenen presteren beter op school. De scholen zetten samen met de gemeente een programma op om de betrokkenheid van ouders bij lezen en rekenen actief te vergroten. Samen met bibliotheken wordt het lezen bevorderd. Alle ouders worden verplicht om periodiek contact te hebben met de klassenleraar of mentor door middel van een gesprek op school.
- Ter voorkoming van achterstanden in het onderwijs wordt preventief beleid gevoerd door opvang in de voorschoolse periode. Ouders van kinderen met enorme taalachterstanden worden betrokken bij het voorschoolse onderwijs bijvoorbeeld door moeders tegelijkertijd in hetzelfde gebouw taallessen aan te bieden. Huisbezoek is een andere mogelijkheid. Niet willen meewerken leidt waar nodig en waar mogelijk tot consequenties voor de ouders.

- Delen van het speciaal onderwijs worden door de invoering van 'passend onderwijs' ondergebracht in het regulier onderwijs. Dit vergt meer ondersteuning van de betreffende leerkrachten. De gemeente volgt dit proces intensief en biedt waar nodig bijstand.
- De gemeente is een betrouwbare partner als het om de (nieuw)bouw van scholen gaat. Het geld voor groot onderhoud gaat rechtstreeks naar schoolbesturen. De gemeente laat scholen zelf een huisvestingsplan maken.
- Voor een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, is het van groot belang dat leerlingen zich eerder op het bedrijfsleven kunnen richten. School, stage en arbeidsmarkt horen bij elkaar. Met steun van de gemeente gaan bedrijfsleven en scholen (Regionale Opleidingscentra en andere instellingen) verplichtender samenwerkingsverbanden aan om dat te bewerkstelligen.
- Scholen zijn binnen wettelijke grenzen vrij om hun lesprogramma's uit te voeren. Binnen die kaders vindt adequate voorlichting over homoseksualiteit en het voorkomen van geweld tegen homo's een eigen plaats in het onderwijs.

8. Integratie en participatie

8.1 Kader

Het CDA staat voor een stad waar alle bewoners zich thuis kunnen voelen. Al eeuwenlang komen mensen naar Amsterdam om zich er te vestigen. De samenstelling van de bevolking van de gemeente is aan verandering onderhevig. Openheid, nieuwsgierigheid diversiteit en tolerantie behoren tot het DNA van Amsterdam. Zulke waarden komen tot hun recht in een samenleving die vertrouwen heeft in zijn eigen waarden en identiteit. Onverschilligheid en het wegstappen van problemen helpt de stad niet verder. Het integratie- en participatieproces heeft tijd nodig. De overheid kan dit proces echter ook verstoren. Een belemmering is bijvoorbeeld het hebben van een niet-activerend sociaal vangnet, dat mensen lange tijd in een uitkering gevangen houdt. Integratie en participatie gaat immers het beste via een baan. Een andere manier om integratie en participatie tegen te werken is als de gemeente nieuwkomers langdurig blijft aanspreken als leden van een bepaalde etnische groep, en ook het subsidiestelsel daar op afstemt.

Het CDA wil alle nieuwe inwoners de hand reiken en doet een appel op een ieder om deelgenoot te worden van de cultuur en tradities die in de afgelopen eeuwen zijn opgebouwd. De Amsterdamse samenleving is immers niet uit de lucht komen vallen, maar is historisch geworteld, met alle verschillen die de Amsterdamse samenleving van oudsher kent.

Het CDA juicht het toe dat het huidige college hoffelijkheid in de omgang met elkaar zo'n belangrijke plaats heeft gegeven. Het CDA vindt dat het in deze complexe stadsmaatschappij mogelijk moet zijn om de meer fundamentele waarden, opvattingen en gewoonten helder te definiëren. De nuances zijn ragfijn. De toon van de bewoordingen is cruciaal. Geen mens is ooit gaan participeren of integreren door een preek in woorden en beelden die langs de barre, dagelijkse werkelijkheid heen schiet. Alles van waarde(n) is kwetsbaar.

Wat het CDA betreft vertegenwoordigen onze democratie, rechtsstaat en grondrechten waarden die essentieel onderdeel van de Amsterdamse identiteit zijn. Met de komst van nieuwe Amsterdammers uit vele landen hebben nieuwe religies hun intrede gedaan in de stad. Tegelijkertijd is Amsterdam een stad van ontkerkelijking en secularisatie. Het CDA heeft vanuit zijn wortels als geen enkele andere partij in de Amsterdamse gemeenteraad oog voor de activerende kracht die uitgaat van de diepste overtuiging van mensen. Dergelijke overtuigingen zijn vaak de basis voor betrokkenheid bij de eigen burens en leefomgeving. Het recht om in vrijheid religie te beleven en te beoefenen, ook buiten de eigen voordeur, is voor onze partij cruciaal.

8.2 Problemen

Met veel nieuwkomers en hun nakomelingen gaat het goed. Maar bij sommige nieuwkomers is sprake van problemen. Sommige jongeren voelen zich niet geaccepteerd, worden gediscrimineerd, dreigen zich af te keren van de samenleving —en vervallen in criminaliteit en onaangepast gedrag. Uit onderzoek blijkt dat veel allochtone jongeren het gevoel hebben geen grip te hebben op hun leven, wat soms

leidt tot een passieve instelling en/of slachtoffergevoelens. Dat is fnuikend voor een positief integratie- en participatieproces.

Bijna 100.000 Amsterdammers zijn de Nederlandse taal onvoldoende machtig. Dat is een belangrijk obstakel bij het vinden van werk en het deelnemen aan de samenleving.

Achter de schijnwerkelijkheid van de prestatiecontracten uit de 'integratie-industrie' leveren veel instituties in de stad niet waarvoor ze bedoeld zijn. Politieagenten spelen voor jongerenwerker, in plaats van de pakkans te vergroten. Het welzijnswerk levert 'inloophanguren' in plaats van vorming. Jongerenwerkers doen zich alleen voor als vriend. Scholen slagen er niet in jongeren af te leveren met een opleiding met een daadwerkelijke baankans.

Radicalisering van sommige jongeren is een toenemend probleem.

Veel programmapunten uit de hoofdstukken over werk, onderwijs, cultuur, veiligheid en sport leveren een rechtstreekse bijdrage aan het bevorderen van integratie participatie. Specifieke aandachtspunten zijn hieronder vermeld.

8.3 Programmapunten

- Nieuwkomers moeten zich de Nederlandse taal eigen maken. In een uitkeringssituatie wordt de uitkering gekort of ingehouden bij aantoonbare onvoldoende inspanning daartoe.
- Het CDA vindt discriminatie onacceptabel. Hiervoor moeten Amsterdammers elkaar kunnen aanspreken in een veilige omgeving.
- Initiatieven van vrijwilligersorganisaties als het Amsterdamse Buurvrouwen Contact (ABC) zijn van groot belang om moeilijk bereikbare groepen te bereiken en te steunen.
- De gemeente spreekt inwoners aan als Amsterdammer, dus als individueel burger, en niet in de eerste plaats, als lid van een bepaalde etnische of religieuze gemeenschap.
- Integratie heeft ook een culturele component. De gemeente steunt initiatieven die erop gericht zijn, om nieuwkomers thuis te maken in de Nederlandse en Amsterdamse cultuur, literatuur en geschiedenis. In samenwerking met maatschappelijke organisaties ontwikkelt de gemeente een burgerschaps-curriculum, waarin verteld wordt wat de rechten en plichten van Amsterdamse burgers zijn en hoe die zich in de loop van de geschiedenis hebben ontwikkeld.
- Opvoeding en opleiding zijn cruciaal voor de kansen op werk en ontwikkeling, maar ook voor de vorming en ontwikkeling van waarden en normen. Kinderen groeien op in een waardengemeenschap waarin het eigen gezin, maar ook scholen, kerken, moskeeën, sportverenigingen een belangrijke rol spelen. Amsterdamse scholen en verenigingen die hierin uitblinken en die alert zijn op signalen van radicalisering worden hierin erkend en gezien door de gemeente.
- De gemeente heeft binnenkort geen formele rol meer bij het aanbieden van inburgeringscursussen, en inburgering is een verantwoordelijkheid van nieuwkomers zelf. Maar de gemeente kan wel proberen om een vinger aan de pols te houden, bijvoorbeeld door nieuwkomers die zich in de stad vestigen uit te nodigen voor een gesprek, waarbij zij ook gewezen kunnen worden op de faciliteiten die er zijn
- Het onderwijs en toelatingsbeleid van scholen mag niet worden ingezet om van overheidswege scholieren te 'mengen.' Het aannamebeleid is een zaak van scholen zelf. Er is grondwettelijke vrijheid van onderwijs, maar structureel slecht presterende scholen worden gesloten.

- Amsterdam is een stad met één rechtssysteem. Handhaving wordt gedaan waar handhaving nodig is. Leefbaarheid en veiligheid dienen elke Amsterdammer in elke wijk. Iedereen hoort zich thuis te voelen in de openbare ruimte van de stad.

THEATER

CARRE

KONINKLIJKE

THEATER

9. Kunst en schoonheid

9.1 Kader

Een samenleving zonder kunst is ondenkbaar. Goede kunst kan verheffen, verbinden, en bevrijden. Daarbij speelt schoonheid een cruciale rol. Kunst waar schoonheid centraal staat, kan het gewone leven weergeven in het licht van menselijke idealen. En dat draagt er aan bij dat wij ons thuis voelen in de stad. Zo komt samenleven tot uitdrukking in wat inwoners cultureel met elkaar ondernemen. Amsterdam is gezegend met een schitterende hoeveelheid toonaangevende instellingen: Amsterdam is de Nederlandse kunst- en cultuurstad bij uitstek. Daarnaast heeft het CDA ook oog voor wat zich afspeelt buiten de bekende instellingen. Tal van Amsterdammers maken muziek, spelen toneel, schilderen of zijn op andere manieren kunstzinnig actief, zonder dat de gemeente daar direct bij betrokken is. Ook de vele monumenten van de stad, en het immateriële erfgoed, dragen en vormen de identiteit van de gemeenschap. Bewaren wat waardevol is, is een gezamenlijke opdracht.

9.2 Problemen

Twee jaar geleden was er veel ophef over de bezuinigingen van de toenmalige regering op de kunstsector, die ook veel Amsterdamse instellingen hebben getroffen. Toch besteden zowel de regering als de gemeente zelf nog veel geld aan de kunsten. De overheid heeft de afgelopen decennia een belangrijke rol in het subsidiëren van kunsten op zich genomen. Toch kleven er ook risico's aan. Geld van belastingbetalers moet doelmatig en effectief worden besteed. Vaak heeft de gemeenteraad, die uiteindelijk met advies van de Kunstraad moet beslissen welke subsidieaanvragen worden gehonoreerd, nog onvoldoende zicht op de kwaliteit van het zakelijke en financiële bestuur van instellingen. Terwijl dat toch een belangrijk aspect is om een aanvraag goed te beoordelen. Een ander risico is, dat instellingen te afhankelijk worden van subsidie, en daardoor onvoldoende worden geprikkeld om eigen inkomsten te genereren: door zich ook te richten op de vraag van bezoekers, of door zalen te verhuren, horeca te verhuren, gebruik te maken van nieuwe manieren van crowd-funding, enzovoort. In een tijd waarin de overheid ingrijpend moet bezuinigen, maakt dat de kunstensector extra kwetsbaar.

Juist om een duurzame en vitale kunstsector te garanderen, is het noodzakelijk om er aan te werken dat instellingen zoveel mogelijk op eigen benen kunnen staan. Met dien verstande, dat de overheid er wel moet zijn om kwetsbare initiatieven te ondersteunen. De afgelopen jaren en ook in het huidige Kunstenplan wordt gelukkig ingezet op het verwerven van meer eigen inkomsten en dus minder afhankelijkheid van de overheid. Deze transitie staat echter nog in zijn kinderschoenen. Dat vraagt om stevig beleid. Onderdeel van die transitie moet zijn om meer verschillende groepen Amsterdammers te interesseren en inspireren voor het Amsterdamse kunst- en cultuuraanbod.

9.3 Programmapunten

- Musea en andere kunstinstellingen worden gestimuleerd om meer te experimenteren met drempelverlagend prijsbeleid, bijvoorbeeld op bepaalde dagdelen.
- Muziekgezelschappen, koren, amateurtoneelgezelschappen en andere vormen van niet-professionele kunst- en cultuuruitingen verdienen waardering en ondersteuning. De gemeente vervult een regiefunctie in het beschikbaar houden van voldoende oefen- en uitvoeringsruimten.
- Jong geleerd is oud gedaan. Ontmoeting met cultuur is belangrijk voor de ontwikkeling van kinderen. Cultuureducatie is het speerpunt van het gemeentelijke cultuurbeleid, zowel binnenschools als buitenschools. Alle instellingen dragen daaraan bij. Jonge talenten worden zo in staat gesteld te groeien en kunnen daardoor hun weg vinden naar grotere instellingen of culturele gezelschappen.
- Een ondernemend Kunstenplan. In het nieuwe Kunstenplan is goed ondernemerschap en financieel beleid van even groot belang als artistieke kwaliteit. Voorwaarde voor subsidie is dat er een maatschappelijke basis bestaat voor een instelling. Dit komt tot uiting in ambitieuze normen voor publieksbereik en eigen inkomsten gedifferentieerd naar kunstsegment. Bij het niet halen van normen wordt gemeentelijke subsidie gestopt.
- De gemeente bevordert het kunstleven, ook buiten de ring. Accomodaties als De Meervaart zijn van belang voor spreiding, diversiteit, cultuureducatie en het bereiken van nieuwe doelgroepen.
- De gemeente investeert in het bewaren van monumenten, en heeft daarbij ook oog voor de schoonheid van het religieuze erfgoed en kerken. Niet uitsluitend via grote restauraties, maar bijvoorbeeld ook door kleine kredieten te verstrekken aan particulieren voor het restaureren van kleinere maar even waardevolle cultuurhistorische elementen.
- In het historische centrum van Amsterdam staan gebouwen die de architectonische schoonheid en historische eenheid ontsieren. Wanneer er kansen zijn om een oorspronkelijk historisch gebouw te reconstrueren, stimuleert de gemeente dat middels regelgeving en vergunningverlening. Daarbij dient een redelijk goed idee te bestaan van hoe het gebouw er vroeger uitzag, maar hoeft geen sprake te zijn van volledige zekerheid.
- Het CDA ziet in de multimediale lokale omroep (AT5, Salto) en in de bibliotheek vanzelfsprekende partners om netwerken te bouwen die mensen bij elkaar brengen.

10. Mobiliteit en parkeren

10.1 Kader

De kracht van de stad schuilt in zijn netwerken, en de kracht van netwerken schuilt in hun verbindingen. Voor het welzijn en de welvaart van de stad is het zaak om alle vormen van vervoer en transport op zo'n manier in te passen dat ze elkaar zo min mogelijk in 'de weg' zitten, de schaarse openbare ruimte zo mooi mogelijk blijft, en het milieu er zo min mogelijk onder lijdt. Dat is een enorme opgave, waarbij alle belangen zorgvuldig en goed moeten worden afgewogen. De verbindingen via het spoor en weg naar Schiphol en het achterland van de stad zijn en blijven cruciaal. De gemeente moet daarbij rekening blijven houden met nieuwe ontwikkelingen. Station Zuid zal de komende tijd bijvoorbeeld sterk groeien, en het economisch zwaartepunt zal verder naar de Zuidas verschuiven. Verder bieden nieuwe technologieën veel mogelijkheden: bijvoorbeeld slimme verkeerssystemen die informatie doorgeven en via de smartphone beschikbaar stellen om de doorstroming te verbeteren en de opkomst van autodelen.

10.2 Problemen

De uitdagingen zijn groot: op veel wegen in de stad is de doorstroming slecht, en op veel plaatsen is een groot tekort aan parkeerplaatsen. Daardoor is de parkeerdruk hoog en zijn de wachtlijsten lang. Winkels, bedrijven, woningen en verenigingen zijn onvoldoende bereikbaar. Dat belemmert de economie en het sociale leven, zorgt voor extra luchtvervuiling door zoekverkeer, en ook voor grote frustratie. In sommige delen van de stad zijn de tarieven zo hoog, dat iemand die bijvoorbeeld een avond bij zijn dochter wil komen eten of op een kleinkind komt passen, tientallen euro's kwijt is aan parkeergeld. Dat past niet bij een sociale, gastvrije stad. Op veel wegen zijn de fietspaden te smal om ook ruimte te hebben voor scooters. Sommige stoepen en straten vol met geparkeerde fietsen, wat een rommelig straatbeeld geeft en voetgangers hindert. Een goed voorbeeld is het Leidseplein. Het stallen van fietsen zal zo veel mogelijk ondergronds zal moeten plaats vinden. Voor voetgangers is het van belang dat trottoirs goed onderhouden zijn. Goede straatverlichting draagt bij aan de veiligheid. In een stad met een grote bevolkingsdichtheid is openbare ruimte op het maaiveld kostbaar goed, dat zo goed mogelijk moet worden ingezet voor bewegen (fietsen, rijden en wandelen) en openbaar groen. Het stallen van fietsen hoort daar niet bij.

Na lopen, is fietsen het goedkoopste en schoonste vervoersmiddel—al kost de handhaving van fiets parkeren en het verwijderen van weesfietsen wel veel geld. Fietsen moet dan ook nog meer ruimte krijgen in de stad—bijvoorbeeld door het realiseren van fietssnelwegen waar fietsers goed en snel door kunnen fietsen.

De openbare ruimte is schaars, zeker in de historische binnenstad. Amsterdam heeft de afgelopen vijftien, twintig jaar beleid gevoerd om de auto uit de stad te weren: door de hoogste parkeertarieven van Europa in te voeren, door parkeerplaatsen op straat weg te halen, het aantal parkeervergunningen te beperken, en met specifieke verkeersmaatregelen. Daarbij is lange tijd vooral sprake geweest van negatief beleid, dat soms neerkwam op 'autootje pesten'. Het CDA maakt daar andere politieke keuzes. Wij gaan er van uit, dat de auto voor veel mensen niet zozeer een luxe is, als wel een realiteit en een noodzaak: bijvoorbeeld om op hun werk te kunnen komen, of om hun gezin te vervoeren. Openbaar vervoer of fiets zijn nu eenmaal niet

altijd een geschikt alternatief. Goed beleid pest auto's dan ook niet weg, maar draait om positieve maatregelen, en probeert autogebruik zo goed mogelijk in te passen. Geparkeerde auto's nemen veel plaats in—ruimte die vervolgens niet kan worden gebruikt voor andere belangrijke doelstellingen: fietsen, wandelen, of groen. Een belangrijk onderdeel van de oplossing is om meer ondergrondse parkeerplaatsen te realiseren. Ondanks de hoge inkomsten uit parkeren, is de afgelopen jaren nog te weinig geïnvesteerd in ondergrondse parkeergarages. Daarom heeft Amsterdam, vergeleken met andere historische steden, nog relatief weinig ondergrondse en inpandige plekken, en nog veel 'blik op straat'.

Ten aanzien van het openbaar vervoer: door de bezuinigingen krijgt de Stadsregio minder geld van het Rijk. Door het lijnennetwerk te herontwerpen, kunnen echter met minder geld, meer passagiers worden vervoerd. Voor nieuwe investeringen in het openbaar vervoer blijft er ruimte. Voor hen die met het openbaar vervoer kunnen reizen moet het aantrekkelijk zijn daarvoor te kiezen.

De bereikbaarheidsproblematiek van de stad hangt samen met de 'mismatch' op de woningmarkt, die als gevolg heeft dat veel mensen die in de stad werken, er geen geschikte woning kunnen vinden.

10.3 Programmapunten

Parkeren

- De parkeertarieven mogen niet verder stijgen. De invoering van betaald parkeren is alleen acceptabel als het bijdraagt aan het oplossen van een parkeerprobleem, en er aantoonbaar draagvlak voor is in de buurt. Is dat niet het geval, dan dient er ook geen betaald parkeerregime te worden ingesteld. In buurten waar dat draagvlak niet bestaat, moet betaald parkeren dan ook weer worden opgeheven.
- Bewoners moeten de vrijheid hebben om bezoek te ontvangen in hun eigen woning zonder dat bezoek enorm op kosten te jagen. De gemeente moet in de hele stad een bezoekerskaart introduceren, die het mogelijk maakt bezoek gratis een aantal uren te laten parkeren.
- De gemeente moet een 'masterplan ondergronds parkeren' opstellen om te komen tot een substantiële verhoging van het aantal ondergrondse en inpandige parkeergarages in de stad, met name in het centrum. De komende periode moeten plannen worden gerealiseerd voor tenminste vier grote nieuwe ondergrondse parkeergarages, om ruimte te scheppen op het maaiveld en de parkeerdruk te verminderen. In gemeentelijke parkeergarages wordt per minuut betaald.
- Parkeerbeleid is beheersbeleid, en is maatwerk. Het CDA wil dat in de hele stad opnieuw wordt gekeken of de tarieven en zonering passen bij de parkeerdruk. Zo nodig kunnen de tarieven omlaag worden bijgesteld, of het betaald parkeerregime omgezet in een blauwe zone.
- Het college van de centrale stad heeft vastgesteld, dat het realiseren van parkeergarages ruimtelijk en planologisch vaak te complex is voor stadsdelen. Daarom moet het parkeerbeleid en de bouw van parkeergarages een verantwoordelijkheid worden van de centrale stad.
- De auto is geen melkkoe: parkeerinkomsten moeten ten goede komen aan investeringen in mobiliteit en gerelateerde onderwerpen, en daartoe worden geormerkt via het mobiliteitsfonds. Het realiseren van ondergrondse parkeergarages vormt daar een belangrijk onderdeel van.
- Voor vergunninghouders komt een gedifferentieerd tarief, waarbij parkeren buiten de ring positief wordt gestimuleerd. Voor mensen op de wachtlijst realiseert de gemeente eveneens parkeergelegenheden buiten de ring. Oude bedrijventerreinen

worden ingezet als parkeerterreinen. Differentiatie mag echter niet leiden tot hogere tarieven, alleen tot lagere.

- Er komt een spijtoptantenregeling voor mensen die een parkeervergunning hebben, maar tijdelijk geen auto in de stad nodig hebben. Zij kunnen dan tijdelijk hun parkeervergunning inleveren, maar het recht er op behouden. Dat voorkomt dat mensen om maar hun vergunning niet te verliezen, hun auto dan maar houden en in de stad laten staan. Verschillende vormen van autodelen worden gestimuleerd en gefaciliteerd, onder meer door het beschikbaar stellen van parkeerruimte.
- De gemeente onderzoekt of het effectief is om, met name in gebieden met een hoge parkeerdruk, parkeersensoren in te zetten, die informatie over vrije en bezette parkeerplaatsen naar apps en computers sturen en zo beschikbaar stellen aan automobilisten.
- De gemeente onderzoekt of het mogelijk en effectief is om parkeervergunninghouders de mogelijkheid te geven om in een aangrenzend gebied te parkeren.
- Bij nieuwbouwlocaties moeten voldoende parkeerplaatsen worden gebouwd—bij voorkeur ondergronds en inpandig. Dat betekent dat de parkeernormen daar moeten worden verhoogd. Bij sommige bouwprojecten zoals IJburg is een norm gehanteerd van slechts 1 tot 1,25 parkeerplaatsen per woning. Dat is te weinig. De norm moet worden opgehoogd tot minimaal 1,5. Hierbij moet nadrukkelijk ook ondergronds parkeren worden meegenomen indien dat mogelijk is.
- Ook mensen met een oudere auto komen gewoon in aanmerking voor een parkeervergunning in de stad.
- CDA Amsterdam verzet zich tegen het opheffen van parkeerplaatsen in het centrum van Amsterdam. Verbetering van de bereikbaarheid van de binnenstad via onder meer transferia en parkeerterreinen heeft prioriteit.
- Het CDA stelt voor speciale parkeerzones voor bewoners en/of belanghebbenden in te stellen in de avonduren en in het weekend, zoals andere steden al langer hebben
- Bij het openbreken van straten worden tijdelijke parkeergebieden ingericht.

Openbaar vervoer

- Om de veiligheid in het openbaar vervoer te waarborgen, is menselijk toezicht van groot belang: zowel in de tram als in de metro. De vaste conducteur blijft daarom.
- De gemeente maakt snel werk van het toegankelijk maken van de haltes van het ov voor gehandicapten.
- Het CDA is voorstander van het aanbesteden van het openbaar vervoer in de stad, om de beste kwaliteit openbaar vervoer te krijgen voor het daarvoor beschikbare budget. Daarbij stelt de Stadsregio een goed, gedetailleerd programma van eisen op, maar geeft ook vrijheid aan de vervoerder om het lijnennet zo goed mogelijk in te richten. De inspanningen om het netwerk van openbaar vervoer beter te benutten verdienen ondersteuning. Er kunnen met behoud van veiligheid op veel baanvakken meer trams en metro's per uur rijden. In andere wereldsteden zijn hier goede voorbeelden van te vinden.
- Gemeentelijke toezichthouders moeten het recht krijgen om op te treden tegen en boetes uit te delen aan zwartrijders, die zij door de poortjes van metro's zien glippen.
- Trams, bussen en metro's gaan 's ochtends altijd schoon op pad: graffiti en vuil worden altijd verwijderd. De gemeente probeert de schade op de daders te verhalen.

Doorstroming, fietsen en verkeersveiligheid

- De gemeente zorgt voor een betere doorstroming van auto's op de hoofdwegen. Dat betekent ook, dat bij alle relevante plannen voor de inrichting van de openbare ruimte en de verkeersnetten, de gemeente er zorg voor draagt dat deze plannen de doorstroming niet verminderen.
- Het CDA stelt zich ten doel dat kinderen, ouderen en gehandicapten aan het maatschappelijk leven deel kunnen nemen, onder andere door strenge handhaving bij door rood licht rijden, het geen voorrang verlenen bij een zebra-pad en handhaving van aangepaste snelheden in de buurt van scholen
- Er wordt ingezet op meer fietsenstallingen. In het vestigings- en vergunningsbeleid van winkels, uitgaanscentra, scholen, bedrijven en andere instellingen die veel fietsverkeer trekken wordt duidelijker voorzien in aan te leggen fietsenstallingen. Bij stations, tramhalten en andere publieke voorzieningen wordt in samenwerking met de betreffende vervoersautoriteiten gewerkt aan meer capaciteit aan fietsenstallingen in gebouwen of ondergronds.
- Dode hoek ongelukken worden meer voorkomen door op gevaarlijke plaatsen met veel vrachtverkeer en fietsers de schema's van rood/groen licht bij rechtdoorgaand fietsverkeer aan te passen. Bij het bestraten van kruisingen van pleinen en wegen wordt in de materiaalkeuze en belijning meer duidelijkheid aangebracht in stroken voor de verschillende soorten verkeer.
- Scooters die slecht rekening houden met ander verkeer zorgen regelmatig voor overlast. De gemeentelijke campagne van 2012-2013 heeft daartegen onvoldoende geholpen. Dit vraag om betere en strengere handhaving door de politie en BOA's.
- De gemeente stimuleert vervoer en transport over het water.
- Het CDA is tegen nieuwe milieuzones die oudere auto's of bestelbusjes de toegang tot een de stad zouden ontzeggen. De milieuwinst daarvan weegt niet op tegen de bezwaren voor bedrijven en bewoners die daardoor worden getroffen.

Schone lucht

De lucht wordt ieder jaar schoner. De gemeente doet veel om de lucht nog schoner te maken. Amsterdam voldoet aan de Europese normen voor fijnstof (PM10), maar uit huidige metingen en berekeningen blijkt dat Amsterdam waarschijnlijk in 2015 nog niet zal voldoen aan de norm voor stikstofoxides (NO₂). Deze worden op enkele knelpunten in de stad nog overschreden. Luchtvervuiling is niet alleen een mogelijk risico voor de volksgezondheid, maar kan er ook toe leiden dat bouwprojecten niet kunnen worden uitgevoerd. Deze knelpunten worden echter zeer sterk beïnvloed door een hoge achtergrondconcentratie, waar de gemeente slechts beperkt invloed op uit kan oefenen. Daarom is samenwerking met het Rijk en andere partners van groot belang. Op basis van het huidige beleid zullen de Europese doelstellingen wel worden gehaald, maar mogelijk pas in 2017, twee jaar te laat. Daarnaast zijn er zorgen over nog kleinere stofdeeltjes, die niet onder de Europese normen vallen, maar wel schadelijk zijn.

Programmapunt:

- Het CDA is dan ook voor prudente maatregelen om de lucht schoner te maken. Middelen daartoe moeten echter wel doelmatig worden besteed: dus vooral inzetten op maatregelen die het meeste schone lucht opleveren per geïnvesteerde euro. Maatregelen moeten óók opwegen tegen de maatschappelijke kosten die er uit voortvloeien. Het CDA staat voor een schone leefomgeving en voor schone lucht—maar niet voor symbolische maatregelen.

Onderhoud van de gemeentelijke infrastructuur

De afgelopen jaren is door de gemeente sterk bezuinigd op het onderhoud van de gemeentelijk infrastructuur: de hoofdnetten auto en fiets, maar ook op het onderhoud van bruggen, sluizen, kades en andere objecten. Voor het onderhoud daarvan bestaat een normenkader. Het college heeft in de vorige periode het onderhoudsniveau verlaagd van “verzorgd” naar “sober”, en dat na protesten van de buurt in een klein deel voor een korte tijd weer ongedaan gemaakt. Dat betekent onder meer dat kapotte straatverlichting minder snel wordt vervangen, dat graffiti minder snel wordt verwijderd, gaten in de weg minder snel gevuld, enzovoort. Het CDA vindt dat onacceptabel.

Programmapunt:

- Zorg dragen voor een schone, nette en opgeruimde openbare ruimte is één van de belangrijkste kerntaken van de overheid. Als de gemeente de eigen infrastructuur niet goed onderhoud, zorgt dat voor een slordige uitstraling. Dat treft alle bewoners en bezoekers direct. Die slordige uitstraling ontmoedigt en frustreert particuliere bewoners die wel willen zorgen voor een nette en opgeruimde publieke ruimte. Uit onderzoek blijkt, dat als de gemeente graffiti langere tijd laat zitten, dat spuiters aanmoedigt. Bewoners die zelf wel graffiti van hun huis snel laten verwijderen, zijn daar dus de dupe van. Het CDA vindt dat de gemeente de infrastructuur minimaal op het niveau “verzorgd” moet onderhouden. De stad moet er piekfijn uitzien. Dat heeft een positief effect op toerisme, en op de economie.

11. Sport

11.1 Kader

De sportvereniging houdt de samenleving gezond. De vrijwilliger is het fundament van de sportvereniging. De gemeente bevordert sport in de sportverenigingen en ondersteunt de vrijwilliger.

Amsterdam is de stad van Ajax, maar ook van talloze amateurs in de breedtesport. Sport betekent niet alleen prestaties, maar ook plezier. Top en breedtesport kunnen niet zonder elkaar. Velen bedrijven sport in verenigingsverband, maar dat geldt niet voor iedereen. De veelzijdigheid van de stadssamenleving is in de sport duidelijk zichtbaar. Het CDA erkent en bevordert het belang van sport. Sport bindt mensen, het geeft inspiratie, leert het belang van discipline en teamgeest en het is gezond. Het is uitdrukkelijk niet de bedoeling om het onderwerp te veel te beladen met allerlei mooie beleidsdoelstellingen rond gezondheid, bewegen en participatie, maar er is niets op tegen als meerdere van zulke doelen worden gediend. Elk klein sport- of bewegingsinitiatief, hoe ongeorganiseerd ook, is de moeite waard. Amsterdam kan veel meer in beweging komen. De rol van de gemeente is om de randvoorwaarden te scheppen of deze in stand te houden. Vaak wordt gesteld dat de gemeente een belangrijke rol moet spelen bij de ongeorganiseerde sport. Ongeorganiseerd betekent dan dus meteen wel gesubsidieerd. Het CDA vindt dat georganiseerd en ongeorganiseerd op dezelfde wijze moeten worden behandeld en op dezelfde wijze moeten worden gesubsidieerd.

Er zijn hele goede Amsterdamse sportverenigingen die voortreffelijk georganiseerd zijn en een belangrijke rol spelen in de buurten en wijken. De sterke verenigingen kunnen worden gevraagd om allerlei initiatieven te steunen. Door het afnemend belang van traditionele middenveldorganisaties die werken op basis van religieuze of levensbeschouwelijke idealen (vakbonden en kerken bijvoorbeeld), krijgen sportverenigingen een steeds belangrijker rol en wordt sport een steeds belangrijker gemeentelijk beleidsterrein.

De gemeente heeft in de loop van de tijd een groot aantal gemeentelijke sportaccommodaties gebouwd. Deze sportaccommodaties worden beheerd en onderhouden door gemeente ambtenaren. Ook de verhuur van sportaccommodaties werd weggehaald bij de Amsterdamse Sportraad en ondergebracht bij de gemeentelijke dienst. Inmiddels is duidelijk gebleken dat dit beheer enorme financiële inspanningen van de gemeente vraagt. Het CDA wil dat het beheer en het klein onderhoud van de gemeentelijke sportaccommodaties wordt overgedragen aan de verenigingen, die de accommodatie gebruiken, of aan stichtingen, waarin de gebruikers verenigingen zijn vertegenwoordigd. Dit levert een aanzienlijke besparing op voor de gemeentelijke financiën en stimuleert de eigen verantwoordelijkheid voor de verenigingen, die het cement vormen van de samenleving.

11.2 Problemen

Sportverenigingen hebben soms moeite om genoeg vrijwilligers te vinden voor kantinediensten en onderhoud. Sportbonden laten veel over aan de verenigingen. Bij slecht beheer van de vereniging wordt vaak te laat ingegrepen. Sportaccommodaties

zijn niet altijd in de buurt en er wordt nog onvoldoende gebruik gemaakt van beschikbare ruimte in de buurt. In de afgelopen decennia zijn te veel sportfaciliteiten en –verenigingen aan de rand van steden en wijken geplaatst. Voor met name jeugd, ouderen en gehandicapten vormen de afstand en het gebrek aan diversiteit van sportvoorzieningen een belemmering voor sportdeelname. Sportaccommodaties zijn ook lang niet altijd goed onderhouden.

De kosten van verzorging van de ongeorganiseerde sport lopen voor de gemeente hoog op. Het CDA stelt voor: breng de organisatie van de sport weer terug bij de sportvereniging. Dat werkt beter en kost veel minder.

Buurtverschillen in sportdeelname en recreatief bewegen kunnen worden verklaard door verschillen in respectievelijk de veiligheid en de kwaliteit van de leefomgeving tussen buurten. Er is gezondheidswinst op het terrein van sport en bewegen te behalen in het stimuleren van het functioneel bewegen. Dat zijn de alledaagse verplaatsingen van huis naar werk en/of school.

Amsterdam kan veel meer topsportevenementen naar zich toe trekken, evenals locaties aanbieden voor de hoofdvestigingen van sportbonden.

Sportorganisaties zijn onvoldoende bekend en de gemeente slaagt er onvoldoende in het sportbeleid aan te laten sluiten bij de actuele sportieve wensen en behoeften van de Amsterdammers. Er is hierbij ook sprake van onnodige versplintering van middelen.

11.3 Programmapunten

- Sterke sportverenigingen zijn essentieel voor een goed sportleven in Amsterdam. De gemeente bevordert dat sportbonden en verenigingen intensiever gaan samenwerken, waarbij zwakke verenigingen eerder worden opgemerkt en zaken kunnen worden bijgestuurd. Verenigingen worden ondersteund bij het vormgeven van een modern vrijwilligersbeleid.
- Voldoende en voldoende goed onderhouden sportaccommodaties vormen de basis voor een bloeiend sportklimaat. De gebruikers, de sportverenigingen, krijgen meer zeggenschap en verantwoordelijkheid bij het beheer van de accommodaties en worden daar ook positief voor beloond zodat ondernemerschap wordt gestimuleerd. De gemeente toont zich daarbij een betrouwbare partner. Achterstallig onderhoud wordt ingelopen.
- Er is in het algemeen meer samenwerking mogelijk tussen sportaanbieders, kinderopvang, zorg, welzijn, onderwijs en het bedrijfsleven. De vorming van zulke netwerken van partijen die elkaar niet kennen kost veel tijd. Succesvolle samenwerking van in ieder geval twee partijen leidt vaak tot meer. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het bevorderen van zogeheten Cruyff Courts dichtbij (brede) scholen in de stad, of het bredere gebruik van bedrijfsfitnessruimten.
- Het CDA ondersteunt de oprichting van het 'Sportloket Amsterdam' om de zichtbaarheid en toegankelijkheid van de sport in Amsterdam te vergroten en de sportparticipatie te verhogen. De bestuurlijke reorganisatie binnen Amsterdam wordt aangegrepen voor dit doel.
- De gemeente zet actief en gericht landelijk geld uit de grote decentralisaties in voor projecten in de sfeer van sport en beweging, mede met het oog op preventie in de jeugdzorg.
- De gemeente bevordert de vorming van schoolsportverenigingen, waar meerdere scholen in de wijk zich bij kunnen aansluiten. Hierbij doen scholen een beroep op sterke sportverenigingen voor training en begeleiding. Deelnemende sportverenigingen krijgen aldus een satellietlocatie in de wijk.

- Er moet een OZB vrijstelling komen voor alle sportverenigingen. De maatschappelijke doelen van de verenigingen rechtvaardigen dit. Zonder de lasten van de OZB zijn voor de verenigingen de maatschappelijke doelstellingen beter haalbaar. Daar komt nog bij dat de gemeente voor haar eigen accommodaties geen OZB berekent.
- De gemeente bevordert de actieve inzet van buurtsportcoaches, met name in achterstandswijken. Buurtsportcoaches bevorderen zowel binnen- als naschoolse sport- en beweeg programma's, meer samenwerking tussen professionals op het gebied van sport-, jeugd- en jongerenwerk en de betrokkenheid van buurtbewoners bij (sport)activiteiten. Buurtsportcoaches worden het 'sportgezicht' van wijken en buurten voor bewoners, instanties en de gemeente.
- De gemeente let bij de inrichting van de openbare ruimte erop dat sport- en bewegingsfaciliteiten, speelruimten en schoolpleinen genoeg ruimte krijgen. Bij de herstructurering van wijken is dit een belangrijk aandachtspunt. Ook goede en veilige fiets- en wandelroutes binnen de wijk dragen bij aan een beweegvriendelijke omgeving.
- De gemeente bevordert in overleg met vertegenwoordigers van bonden, corporaties en projectontwikkelaars dat (delen van) leegstaande kantoorpanden en bedrijfspleinen gebruikt worden voor bijvoorbeeld (street)dance en kickboksen.
- Denksporten zijn goedkoop qua aanschaf van speelmateriaal en kennen nauwelijks of geen drempels in de vorm van specifiek benodigde ruimten of apparatuur. De gemeente bevordert het gebruik door verenigingen van school- en andere wijkruimten voor schaak-, dam, bridge- of go-activiteiten. Amsterdam bevordert dat het hoofdkantoor van de wereldschaakbond weer in Amsterdam komt, dichtbij het Max Euwecentrum en - plein.
- De gemeente bevordert in samenwerking met de betreffende bonden het naar Amsterdam toehalen van topsportevenementen, waarbij sterke sportaccommodaties (Roeibaan, Arena, Wagenaarstadion, Olympisch Stadion enzovoorts) in stad en regio worden ingezet. Bij het binnenhalen van topsportevenementen is het maken van een daadwerkelijke verbinding met de breedtesport een noodzakelijke voorwaarde voor gemeentelijke steun.

12. Ouderen in Amsterdam

12.1 Kader

Mensen worden gemiddeld ouder en het aantal ouderen neemt toe. Tegelijkertijd blijven ouderen langer gezond en actief en hebben zij gemiddeld meer te besteden dan vroeger. Actieve en zelfstandige ouderen zijn van belang voor de samenleving.

Ouderen blijven steeds langer zelfstandig wonen. Voor een deel gelukkig uit vrije wil, maar voor een deel komt dit ook door vergaande kabinetsmaatregelen om de ouderenzorg te 'extramuraliseren' (van wonen en zorg in een instelling naar alleen zorg thuis). Als gevolg daarvan zullen de komende jaren veel verzorgingshuizen de deuren moeten sluiten. De meeste ouderen blijven het liefst zelfstandig wonen in hun eigen woning, maar helaas is dat lang niet altijd mogelijk, en moeten zij toch op zoek naar een nieuwe woning.

Met de voorstellen in dit verkiezingsprogramma beoogt het CDA om ouderen beter te ondersteunen en meer mogelijkheden te bieden om langer in hun eigen woning te blijven, en ten tweede, om het voor ouderen die toch moeten verhuizen makkelijker te maken om een nieuwe, aangepaste woning te vinden in de vertrouwde eigen buurt.

12.2 Problemen

Op dit moment zijn er te weinig woningen in de stad geschikt voor ouderen, of het nu gaat om 'levensloopgeschikte woningen', 'nultredenwoningen' of rolstoeltoegankelijke woningen. Een onderzoek van de Amsterdamse Rekenkamer in 2012 heeft uitgewezen dat er vooral in de stadsdelen binnen de Ring een groot tekort aan deze woningen bestaat.

De afspraken tussen gemeente en woningbouwcorporaties voor de bouw van passende sociale huurwoningen voor ouderen zijn de afgelopen jaren niet gehaald, en het is de vraag of het dit jaar en de komende jaren wel gaat lukken. Het extramuraliseren van de zorg leidt echter juist tot een groter beroep op zelfstandige huisvesting.

12.3 Programmapunten

- Levensloopbestendig wonen. Bij nieuwe (ver)bouwprojecten dient meer aangesloten te worden bij de woonwensen van ouderen: zogenoemde kangoeroewoningen, woongroepen en levensloopbestendige woningen. Een betere afstemming met woningcorporaties, projectontwikkelaars, huisartsen en zorginstellingen maakt dit ook mogelijk. Er komt een regelarm - of vergunningvrij regime voor het aanpassen of samenvoegen van woningen ten behoeve van ouderenhuisvesting en 'kangaroowoningen' (ten behoeve van mantelzorgers).
- Nu de zorg meer wordt geëxtramuraliseerd zijn ouderen zowel voor praktisch zaken, als ook in sociaal opzicht, meer op buurtgenoten en mantelzorgers aangewezen. Nu het beroep op mantelzorgers zal toenemen, dienen zij zo goed mogelijk ondersteund te worden. Mantelzorgers krijgen een urgentieverklaring om

in de buurt van de oudere te kunnen gaan wonen aan wie zij (aantoonbaar) structurele mantelzorg bieden.

- Vereenzaming tegengaan. Vereenzaming is een groot risico als ouderen langer zelfstandig blijven wonen. Het CDA zet in op het betrekken van ouderen bij activiteiten en het stimuleren van onderlinge contacten. De ouderenbonden, vrijwilligers en mantelzorgers spelen hierbij een grote rol. De participatie van ouderen wordt bevorderd door ouderenbonden te helpen bij het opzetten van sociale netwerken, sport en cursussen. De gemeente steunt initiatieven die contacten vanuit de samenleving met ouderen tot stand brengen. De maatschappelijke stage is hier een voorbeeld van. Actieve voorlichting door huisbezoek aan 75-plussers kan een goed middel zijn. Ook kerken die via huisbezoek ouderen bereiken worden daarbij betrokken.
- Verzorgingshuizen die leeg komen te staan worden niet gesloopt, maar zo veel mogelijk gerenoveerd en verhuurd of verkocht aan ouderen. De gemeente treedt daartoe in overleg met de eigenaren van deze verzorgingstehuizen en de gemeente kan hier invloed op uitoefenen bij het vaststellen van de bestemmingsplannen en het uitgeven van vergunningen.
- Leegstaande gebouwen worden geschikt gemaakt voor ouderenhuisvesting. De 'Ouderen Advies Raad' heeft al onderzoek gedaan naar het Volkskrantgebouw (Wibautstraat), de Brandweerkazerne (Weesperzijde), het Duintjergebouw (Vijzelstraat) en de Van Gendthallen (Oostenburg). Ouderenhuisvesting wordt een speerpunt bij de kantorenloodsen.
- De gemeente treedt in overleg met oudereninitiatieven zoals 'Eigenwijs met leegstand', 'Noorderzon' en de Vereniging Akropolis Amsterdam om te komen tot privaat-publieke initiatieven die leiden tot nieuwbouw of verbouw van ouderenhuisvesting.
- De corporaties moeten onderzoeken of het bij bestaande bouw mogelijk is huisliften te realiseren. Met name blokken waar twee portieken naast elkaar liggen zouden zich hiervoor kunnen lenen. Onderzoek eveneens of de aangelegde liften kunnen worden bekostigd uit een speciaal 'liftenfonds'. Het liftenfonds ontvangt zijn middelen uit een servicebijdrage van ouderen die gebruik maken van een lift uit het liftenprogramma, alsmede uit de gemeentelijke gelden die anders besteed moeten worden aan andere vormen van ouderenzorg.
- De gemeente houdt de woningbouwcorporaties streng aan de geldende afspraken met betrekking tot voldoende woningen met ouderen. Zolang de afgesproken doelstellingen niet worden gehaald, moeten corporaties terughoudend zijn met het verkopen van voor ouderen aantrekkelijke 'beganegrondwoningen' of bijvoorbeeld 'liftwoningen'.
- Lang niet alle ouderen die moeten verhuizen, komen in aanmerking voor een sociale huurwoning. Daarom is het van belang om ook het midden- en hogere segment te bedienen. De verlaagde grondprijs voor woningen met huren tussen 600 en 1000 euro die het college hanteert in het woningbouwproject 'Houthavens', wordt ook gehanteerd voor de bouw van ouderenwoningen voor middengroepen.
- Indien ouderen zich niet meer kunnen redden doordat mantelzorgers te ver weg wonen, burenhulp ontbreekt en de woning ongunstig gelegen is voor boodschappen en sociale activiteiten, zullen zij eerder een aanspraak maken op zorgvoorzieningen (verzorgingstehuis, thuiszorg, etc.), die voor de gemeenschap en voor de gemeente Amsterdam veel duurder zijn. Aan de gebrekkige ouderenhuisvesting hangt in die zin ook een groot prijskaartje voor de gemeente, zorgverzekeraars en het Rijk. Goede ouderenhuisvesting voor zelfstandig wonende ouderen leidt tot lagere zorgkosten elders. Het is daarom van belang om te kijken of deze partijen op nieuwe manieren betrokken kunnen worden in de financiering van ouderenhuisvesting en te komen tot nieuwe financieringsmodellen. De gemeente faciliteert en neemt hiertoe het initiatief.
- Ouderen zijn een extra kwetsbare groep als het gaat om veiligheid. Extra maatregelen om de veiligheid voor ouderen in hun woningen te waarborgen zijn daarom wenselijk. Ouderen stellen prijs op een veilige, rustige openbare ruimte rond hun woning. Het 's nachts af kunnen sluiten van een deel van de openbare

ruimte rond ouderenwoningen -zoals bijvoorbeeld bij hofjes - kan daar een bijdrage aan leveren. De gemeente en corporaties bevorderen de mogelijkheden hiertoe bij het bouwen van nieuwe ouderenwoningen.

- Op het moment dat ouderen om medische redenen moeten verhuizen, beschikken zij vaak niet meer over de capaciteiten om zich optimaal te informeren over de mogelijke woningen. Zo brengt Woningnet sinds 2011 geen papieren woonkrant meer uit. Het opzetten van een servicepunt, in samenwerking met ouderenorganisaties, waar ouderen deskundig begeleid worden bij hun zoektocht naar woonruimte, is een belangrijke prioriteit. Met diverse andere partners kan dit zich ontwikkelen tot een consultatiebureau voor ouderen, waar men bijvoorbeeld ook terecht kan met vragen over preventie van klachten en ongemakken (valpreventie).
- Het CDA pleit er voor het aandachtspunt ouderenbeleid expliciet in de portefeuille van een wethouder op te nemen.

CDA Amsterdam

Amstel 1

Kamer 2227

1011 PN Amsterdam

☎ 020 552 34 76

✉ cda@raad.amsterdam.nl

🌐 cda.nl/amsterdam